

HNB

EUROSUSTAV

Makroprudencijalna dijagnostika

godina X · broj 25 · ožujak 2025.

Sadržaj

Uvodne napomene	3
1. Identifikacija sistemskih rizika	3
Okvir 1. Rizici povezani sa snažnim kreditnim rastom u uvjetima ublažavanja kriterija odobravanja kredita.	11
2. Potencijalni okidači za materijalizaciju rizika	19
3. Recentne makrobonitetne aktivnosti	21
3.1. Odluka o kriterijima kreditiranja potrošača	21
3.2. Stopa protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala ostaje 1,5%	22
3.3. Preispitivanje sistemske važnosti kreditnih institucija	23
3.4. Preispitivanje zaštitnog sloja kapitala za (strukturni) sistemski rizik	23
3.5. Makrobonitetne mjere za rizike povezane s tržištem nekretnina	24
3.6. Postupanje po preporukama Europskog odbora za sistemske rizike	25
3.7. Provođenje makrobonitetne politike u drugim zemljama Europskoga gospodarskog prostora.	25
Pojmovnik	30
Popis kratica	31
Dvoslovne oznake za zemlje	32

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka
Trg hrvatskih velikana 3, 10000 Zagreb
Telefon centrale: 01/4564-555

info@hnb.hr, www.hnb.hr

Molimo korisnike ove publikacije da pri korištenju podataka obvezno navedu izvor.

ISSN 2459-8704

Uvodne napomene

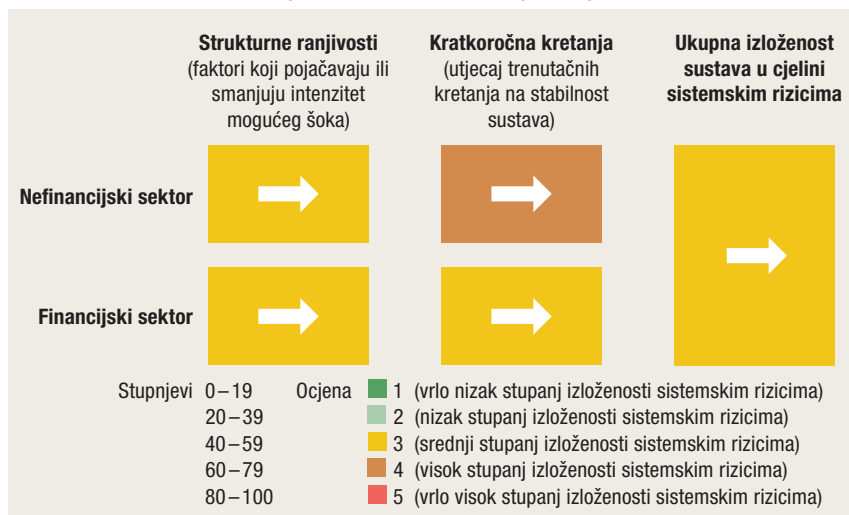
Makroprudencijalni dijagnostički proces sastoji se od ocjenjivanja makroekonomskih i financijskih odnosa i kretanja koji mogu rezultirati narušavanjem financijske stabilnosti. Pritom se pojedinačni signali koji upozoravaju na povećan stupanj rizika detektiraju na temelju kalibracija statističkim metodama, regulatornih standarda ili stručnih procjena. Oni se sintetički prikazuju u mapi rizika, a indiciraju razinu i dinamiku ranjivosti te tako olakšavaju postupak identifikacije sistemskog rizika, što podrazumijeva određivanje njegove prirode (strukturna ili ciklička), lokacije (segment sustava u kojem se razvija) i izvora (primjerice, odražava li više poremećaje na strani ponude ili na strani potražnje). S obzirom na tu dijagnostiku, optimizira se instrumentarij i kalibrira intenzitet mjera koje bi trebale najučinkovitije djelovati na rizik, reducirati regulatorni rizik, uključujući mogućnost nepoduzimanja aktivnosti, te minimizirati potencijalna negativna prelijevanja na druge sektore kao i neočekivane prekogranične učinke. Osim toga, na taj se način tržišni sudionici informiraju o identificiranim ranjivostima i rizicima koji bi se mogli materijalizirati i ugroziti financijsku stabilnost.

---

1. Identifikacija sistemskih rizika

Ukupna izloženost financijskog sustava sistemskim rizicima zadržala se na umjerenj razini (Slika 1.). Robustan gospodarski rast i snažan porast plaća održavaju potrošački optimizam na visokoj razini i potiču potrošnju i zaduživanje kućanstava. Povoljna gospodarska kretanja odražavaju se i na poslovanje nefinancijskih poduzeća, pa im prihodi nastavljaju rasti. No, gospodarstvo je sve više izloženo negativnim rizicima povezanim s geopolitičkim napetostima i jačanjem protekcionizma. Povijesno nizak udio neprihodonosnih kredita te dobra kapitalna i likvidonosna pozicija, u razdoblju visoke profitabilnosti, pridonose otpornosti bankarskog sustava. No, nju bi mogli narušiti rizici povezani sa snažnim rastom izloženosti banaka potrošačkim i stambenim kreditima te cikličnim djelatnostima građevinarstva i poslovanja nekretnina. Kako bi se ublažilo nakupljanje rizika za financijsku stabilnost povezanih s pojačanim kreditiranjem kućanstava, a istodobno ojačala njihova financijska otpornost u mogućim nepovoljnim makroekonomskim scenarijima, HNB je najavio uvođenje novih makrobonitetnih mjera, kojima se ograničavaju kriteriji kreditiranja potrošača.

Slika 1. Rizici za financijsku stabilnost ostaju umjereni

Napomena: Strelce označuju promjene u odnosu na Mapu rizika objavljenu u Makroprudencijalnoj dijagnostici, br. 24 (listopad 2024.).
Izvor: HNB

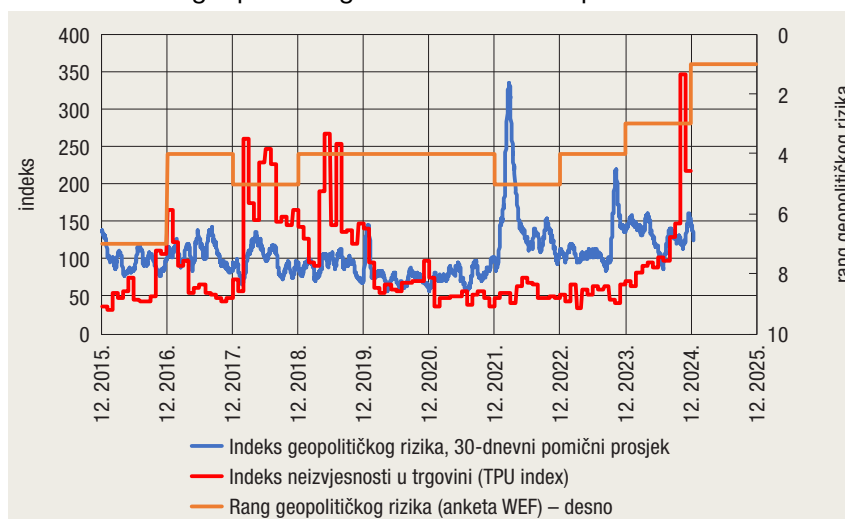
Globalni ekonomski rast potkraj 2024. godine bio je snažan, no praćen porastom negativnih rizika. Oni su ponajprije povezani s ratom u Ukrajini i pitanjem održivosti primirja na Bliskom istoku, ali i s neizvjesnošću oko trgovinske politike nove američke administracije i njezina mogućeg utjecaja na globalnu gospodarsku aktivnost. Jačanje napetosti i trgovinskih pooštravanja mogu dovesti do poremećaja na tržištima, poput energije i sirovina, te ugroziti opskrbe lance, pojačati inflatorne pritiske i umanjiti gospodarski rast (Slika 2.). Optimizam investitora podupire snažan rast cijena imovine na globalnim financijskim tržištima, posebice povezanih s tehnološkim sektorom, što povećava rizike snažnijih korekcija na tržištu kapitala.

Nasuprot stabilnom globalnom rastu, gospodarska aktivnost u europodručju oslabjela je potkraj 2024., praćena blagim rastom inflacije koji je ponajviše odražavao nepovoljne bazne učinke vezane uz cijene energije. Glavni pokretač gospodarskog rasta europodručja u trećem tromjesečju i nadalje je bio uslužni sektor, no prema kraju godine poslovno raspoloženje u ovom je sektoru pogoršano, dok su trendovi u proizvodnom sektoru već duže vrijeme nepovoljni. Istodobno, proces dezinflacije u europodručju dobro napreduje te se temeljna inflacija (koja isključuje cijene energije i hrane) približava srednjoročnom cilju. Stoga je Europska središnja banka (ESB) u posljednjem tromjesečju 2024. i prvom mjesecu 2025. godine još tri puta smanjila ključne kamatne stope. No, zbog naglašenih geopolitičkih napetosti i opasnosti jačanja trgovinskih sukoba povećavaju se negativni rizici za gospodarski rast, kao i rizik ponovnog jačanja inflacijskih pritisaka.

Hrvatsko gospodarstvo nastavilo je snažno rasti krajem 2024. godine, u okružju porasta globalne neizvjesnosti i slabih performansi glavnih trgovinskih partnera iz europodručja (Slika 3.).

Visokofrekventni podaci za četvrto tromjesečje 2024. upućuju na robustan rast hrvatskoga gospodarstva pod utjecajem snažnog rasta domaće potražnje, uz povoljna kretanja u trgovini i građevinskoj djelatnosti. Također, unatoč malo lošijim ostvarenjima sredinom godine, krajem godine ojačala je i inozemna potražnja, posebice u turizmu. Ukupna inflacija (mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena, HIPC) ubrzala se na 5,0% u siječnju 2025., s 3,0% u kolovozu 2024., dok se temeljna inflacija (koja isključuje cijene energije i hrane) nastavila kretati oko prosječnih 4,5%. To ponajviše odražava snažan rast plaća povezan s robustnom domaćom gospodarskom aktivnosti i zategnutim tržištem rada, što je dodatno potaknula i ekspanzivna fiskalna politika, uglavnom povezana s reformom sustava plaća u javnom sektoru.

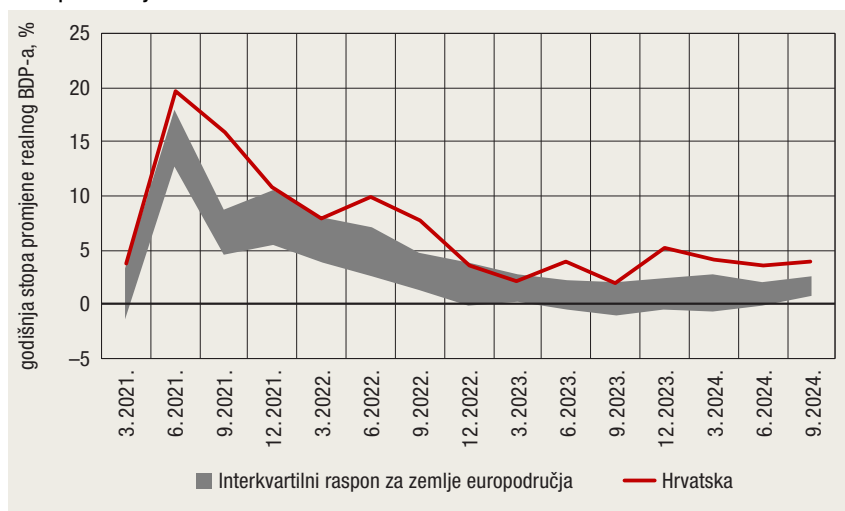
Slika 2. Indeks geopolitičkog rizika nalazi se na povišenim razinama

Napomena: Indeks geopolitičkog rizika odražava rezultate automatiziranog pretraživanja teksta elektroničkog arhiva deset tiskovina. Ocjena ovog rizika prema anketi Svjetskoga ekonomskog foruma daje se za sljedeću godinu. Indeks nesigurnosti trgovinske politike (TPU) zasniava se na pretragama članaka iz sedam novina od 1960. godine, normaliziran na vrijednost 100 za udio od 1% članaka.

Izvori: Podaci preuzeti s <https://www.matteoiacoviello.com/gpr.htm>, <https://www.matteoiacoviello.com/tpu.htm> i World Economic Forum

Slika 3. Ekonomski rast u Hrvatskoj znatno je brži u odnosu na ostale zemlje europodručja

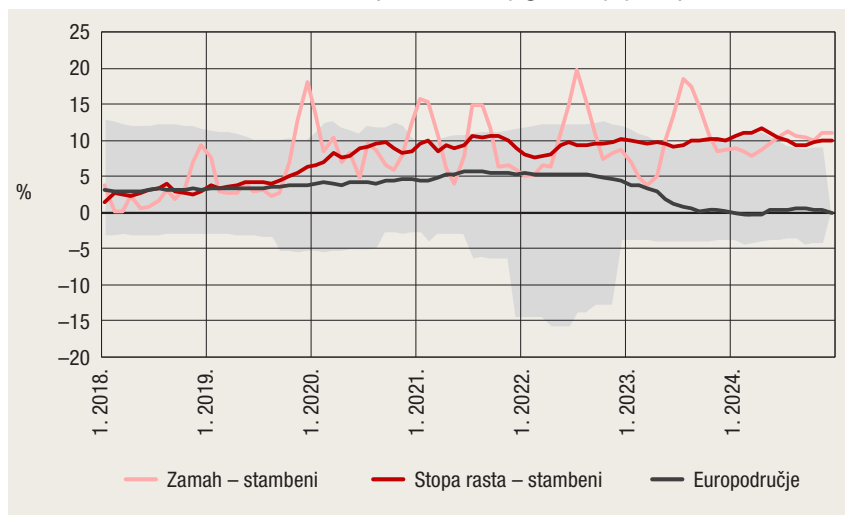

Izvor: Eurostat

U uvjetima snažnoga gospodarskog rasta i rasta plaća, zaduživanje kućanstva nastavilo se snažno povećavati i krajem 2024. godine.

Pritom stambeni krediti već dulje vrijeme postojano rastu po godišnjim stopama od oko 10%, dok je rast gotovinskih kredita pokazao naznake stabilizacije na vrlo visokoj razini, uz godišnju stopu rasta koja je na kraju 2024. iznosila 16%. Prema rastu stambenih i nestambenih kredita kućanstvima Hrvatska sada prednjači među članicama europodručja (slike 4. i 5.).

Slika 4. Stambeni krediti rastu po stabilnoj godišnjoj stopi od oko 10%

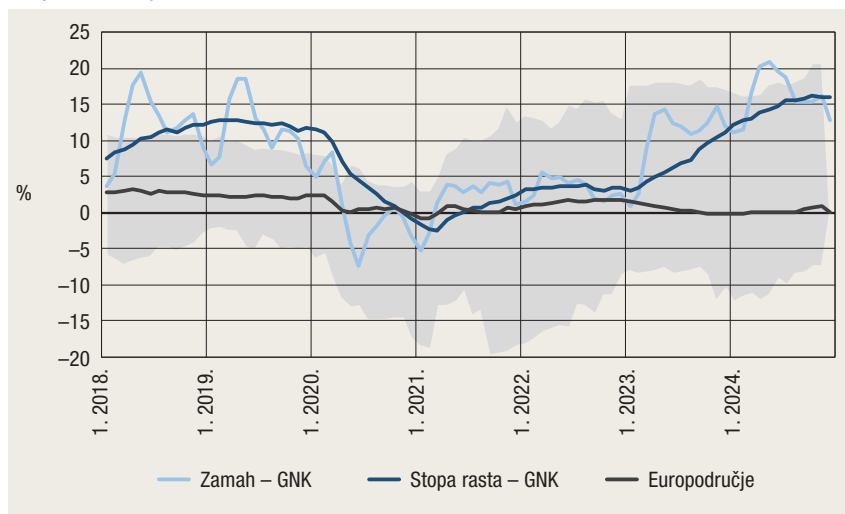

Napomena: Sivo područje označuje razliku između najviše i najniže stope rasta u europodručju.
Izvori: HNB; ESB

Rizike povezane sa snažnim kreditnim rastom dodatno naglašavaju relativno blagi kriteriji odobravanja kredita.

Znatan udio novih stambenih i gotovinskih kredita odobrava se uz povišene omjere otplata duga i dohotka potrošača (DSTI). Tako se u uvjetima rasta kamatnih stopa i poskupljenja stambenih nekretnina, udio stambenih kredita s

Slika 5. Rast gotovinskih nenamjenskih kredita pokazuje znake stabilizacije na povišenoj razini

Napomena: Sivo područje označuje razliku između najviše i najniže stope rasta u europodručju. Za izračun stope rasta u europodručju korišteni su potrošački i ostali krediti.
Izvori: HNB; ESB

povišenim omjerom DSTI (iznad 45%) krajem 2024. povećao na 35%, što je za oko 10 p. b. više nego u prvoj polovini 2022. Istodobno malo više od 25% gotovinskih nenamjenskih kredita ima povišen omjer DSTI, iznad 40%. Nadalje, iako omjer iznosa novih stambenih kredita i vrijednosti nekretnine u zalogu (LTV) u 2024. nije rastao, i nadalje je oko 30% stambenih kredita isplaćeno uz LTV veći od 90%. Kao reakcija na rizike povezane sa snažnim rastom kredita kućanstvima i blagim kriterijima odobravanja (vidi Okvir 1. Rizici povezani s kriterijima odobravanja kredita u uvjetima visokoga kreditnog rasta), HNB je najavio uvođenje novih makrobonitetnih mjera kojima se ograničuju kriteriji kreditiranja potrošača (vidi treće poglavlje).

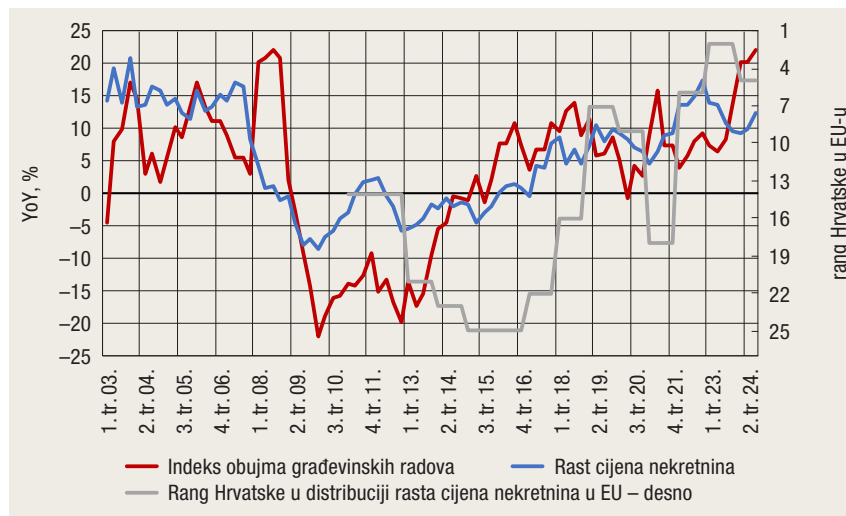
Cijene stambenih nekretnina u Hrvatskoj i nadalje rastu snažnije nego u većini članica EU-a, unatoč nastavku smanjivanja broja transakcija (Slika 6.). Stopa rasta cijena stambenih nekretnina ubrzala se s prosječnih 9,6% u prvom polugodištu na 12,3% u trećem tromjesečju 2024. godine. To ubrzanje uglavnom odražava bazni efekt, s obzirom na to da su u trećem tromjesečju 2023. cijene nekretnina stagnirale. Istodobno se broj kupoprodaja nastavio smanjivati, na što je najviše utjecao kontinuirani pad transakcija na Jadranu, kao odraz smanjivanja inozemne potražnje.

Dugo razdoblje snažnog porasta cijena stambenih nekretnina praćenog smanjenjem aktivnosti jača rizik preokreta ciklusa na tržištu stambenih nekretnina. Prilagodba ponude, vidljiva u porastu obujma građevinskih radova na zgradama od 21% u prvih jedanaest mjeseci 2024. godine kao i očekivano usporavanje rasta dohodaka mogli bi donekle ublažiti pritiske na porast cijena stambenih nekretnina. S druge strane, očekivano smanjenje kamatnih stopa moglo bi potaknuti domaću i inozemnu potražnju i time ojačati pritiske na rast cijena. Konačno, mjere u sklopu nove stambene politike također će se odraziti na tržište stambenih nekretnina, pri čemu oslobađanje od poreza na promet nekretnina i povrat poreza na kupnju novogradnje za mlade potiču potražnju, dok bi uvođenje poreza na nekretnine moglo osnažiti ponudu nekretnina koje se trenutno ne rabe za stanovanje.

Usporedno sa snažnim stambenim kreditiranjem, znatno se ubrzalo i kreditiranje građevinske djelatnosti te poslovanja nekretninama (Slika 7.). Nastavak snažnoga kreditiranja ovih djelatnosti, koje karakterizira intenzivno korištenje financijske poluge (dugova), dodatno koncentrira cikličke rizike povezane s tržištem nekretnina. Naime, poslovanje poduzeća u građevinarstvu povijesno se pokazalo vrlo osjetljivim na oscilacije gospodarskog ciklusa, pa su tijekom i nakon globalne financijske krize nenaplativi krediti poduzećima iz te djelatnosti dosegli razinu od gotovo 60%.

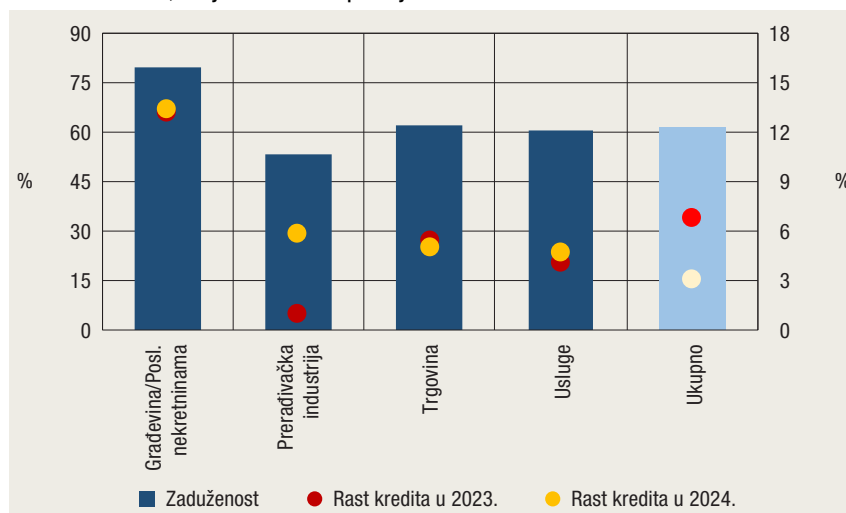
Snažna gospodarska aktivnost odražava se i na porast poslovnih prihoda nefinancijskih poduzeća te ujedno potiče osnivanje novih poduzeća. Iznos fiskaliziranih računa u 2024. godini bio je veći za 11% u odnosu na 2023. godinu, što se nastavilo i u siječnju 2025. (godišnji rast od 10%), no istodobno rastu i troškovi poduzeća, među kojima se posebno izdvaja porast troška rada. Broj aktivnih poduzeća u 2024. godini povećao se za 2,9%, poglavito zahvaljujući neto ulascima poduzeća iz građevinskih i uslužnih djelatnosti, dok su izlasci s tržišta bili relativno stabilni.

Slika 6. Hrvatska je i nadalje pri vrhu zemalja EU-a po rastu cijena nekretnina

Napomena: Prije 2011. godine nije moguće napraviti međunarodnu usporedbu. Rast cijena nekretnina izračunat je iz indeksa cijena nekretnina. Rang 1 označuje zemlju s najbržim rastom cijena nekretnina u EU-u u određenom tromjesečju.
Izvor: HNB

Slika 7. Rast kredita najizraženiji je kod građevinarstva i poslovanja nekretninama, koji su i iznadprosječno zaduženi

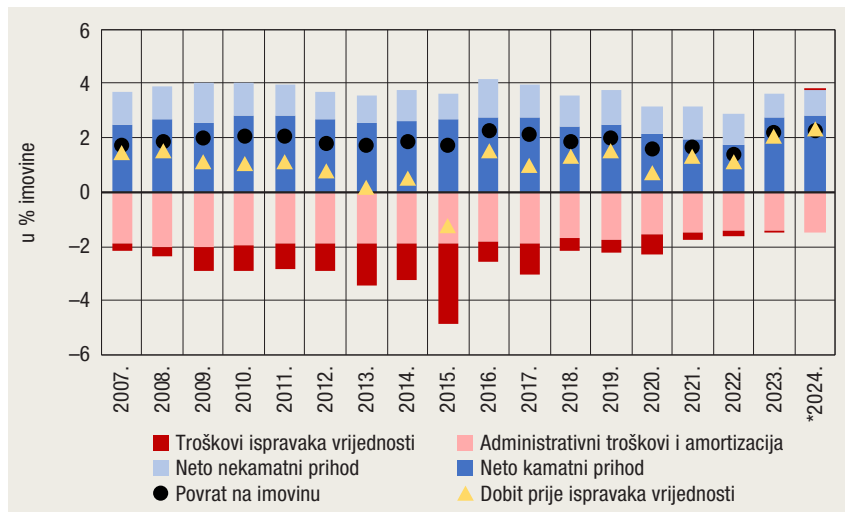
Napomena: Pokazatelj zaduženosti odnosi se na kraj 2023. godine
Izvori: Fina (zaduženost); HNB (rast kredita)

Povoljno gospodarsko okruženje i povišene kamatne stope u 2024. poduprli su profitabilnost kreditnih institucija (Slika 8.). Postupno smanjivanje profitabilnosti banaka započelo je u trećem tromjesečju

2024., kada su ROA i ROE smanjeni s rekordnih razina zabilježenih u prethodnom tromjesečju, s 2,1% na 2,0%, odnosno s 19% na 17,5%. To je rezultat spuštanja ključnih kamatnih stopa ESB-a u listopadu i prosincu 2024., što je utjecalo na pad neto kamatnog prihoda, koji je i ponajviše pridonio rastu profitabilnosti banaka u posljednje dvije godine. Banke će se u nadolazećim razdobljima suočavati s rastućim operativnim troškovima, ponajprije zbog pritiska na povećanje plaća, ali i nastavka ulaganja u digitalizaciju poslovanja koja bi u srednjem roku, zajedno s nastavkom konsolidacije tržišta, ipak trebala dovesti do porasta troškovne efikasnosti. Također, prostor za daljnje smanjivanje troška umanjenja vrijednosti vrlo je ograničen s obzirom na to da je udio neprihodonosnih kredita (NPLR-a) dosegnuo rekordno nisku razinu od 2,5%, a tekući pokazatelji navješćuju mogući preokret tendencije njegova smanjivanja. Tako je NPLR za kredite nefinancijskim poduzećima blago porastao u trećem tromjesečju, s 4,7% na 4,8%, najviše zbog rasta neprihodonosnih kredita u prerađivačkoj industriji, dok je udio gotovinskih nenamjenskih kredita s povišenim kreditnim rizikom (kredita u fazi 2) blago porastao u posljednjem tromjesečju 2024. godine.

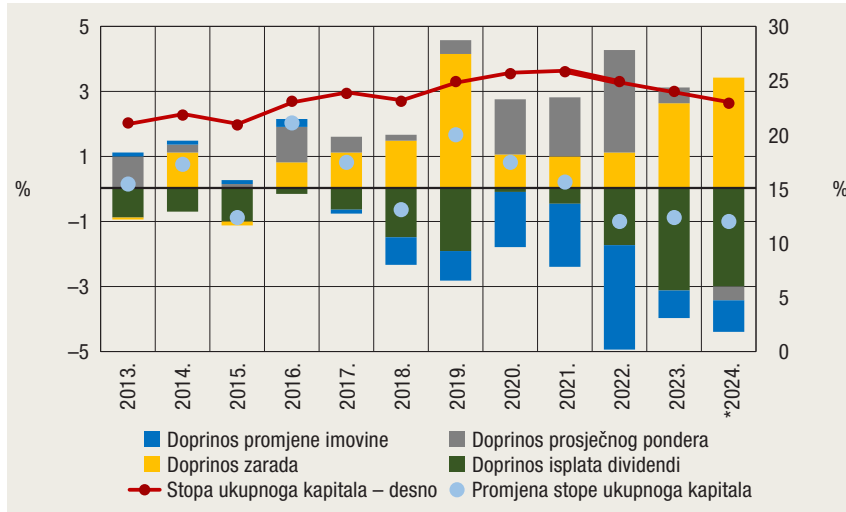
Slika 8. Visoka neto kamatna marža glavni je čimbenik visoke profitabilnosti banaka

Napomena: Podaci za 2024. godinu analizirani su na osnovi prvih devet mjeseci.
Izvor: HNB

Bankovni sustav zadržao je snažnu kapitalnu poziciju, sa stopom ukupnoga kapitala iznad regulatornih zahtjeva (Slika 9.). Nakon što su tijekom prve polovine 2024. godine na stopu ukupnoga kapitala negativno utjecali intenziviranje isplata dividendi, rast plasmana te rast prosječnog pondera rizika, pad stope ukupnoga kapitala zaustavio se u trećem tromjesečju na 23,0%. To je za oko 3 postotna boda iznad regulatornih zahtjeva, kada se uz bonitetne zahtjeve uzme u obzir i sanacijski zahtjev za regulatorni kapital i prihvatljive obveze (MREL). Dodatno, likvidnosni pokazatelji ostali su na visokim razinama, znatno iznad regulatornih zahtjeva. Tako je na kraju studenoga koeficijent

Slika 9. Stopa adekvatnosti kapitala u 2024. smanjena je ponajprije zbog isplata dividendi, no i nadalje je visoka

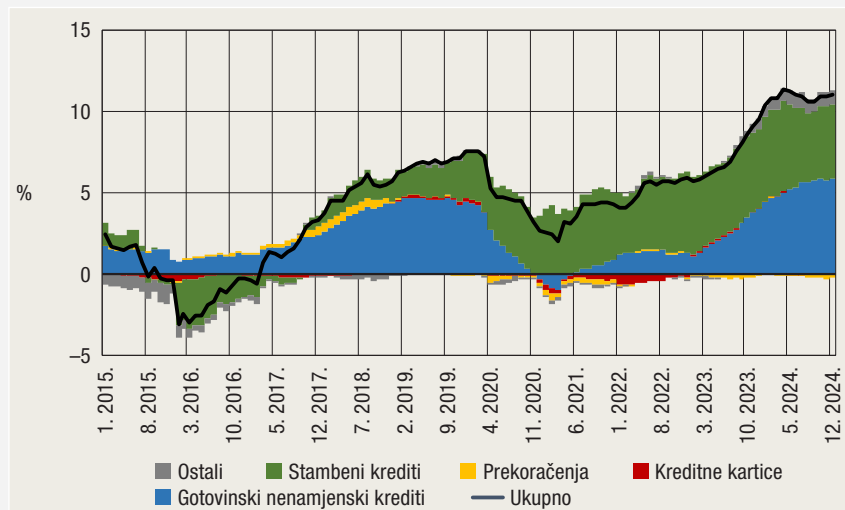
Napomena: Podaci za 2024. godinu odnose se na prvih devet mjeseci.
Izvor: HNB

likvidnosne pokrivenosti (LCR) iznosio 226,7%, a udio neto stabilnih izvora financiranja (NSFR) na kraju rujna 173,8%.

Okvir 1. Rizici povezani sa snažnim kreditnim rastom u uvjetima ublažavanja kriterija odobravanja kredita¹

Kreditiranje kućanstava u posljednje se dvije godine znatno ubrzalo, što je zaustavilo višegodišnji trend smanjivanja njihove relativne zaduženosti. Godišnja stopa rasta kredita kućanstvima u 2024., potaknuta ubrzanjem gotovinskih nenamjenskih kredita, porasla je na 11%, nakon 9,5% u 2023., što je znatno više nego u prethodnim godinama (Slika 1.). To je zaustavilo višegodišnju tendenciju smanjivanja relativne zaduženosti kućanstava, tijekom koje se omjer duga kućanstava prema BDP-u smanjio s 44% u 2010. na 31,9% u 2023., a do trećeg tromjesečja 2024. blago se povećao, na 32,2%.

Slika 1. Kreditiranje kućanstava ubrzalo se u posljednje dvije godine, potaknuto ubrzanjem rasta gotovinskih kredita

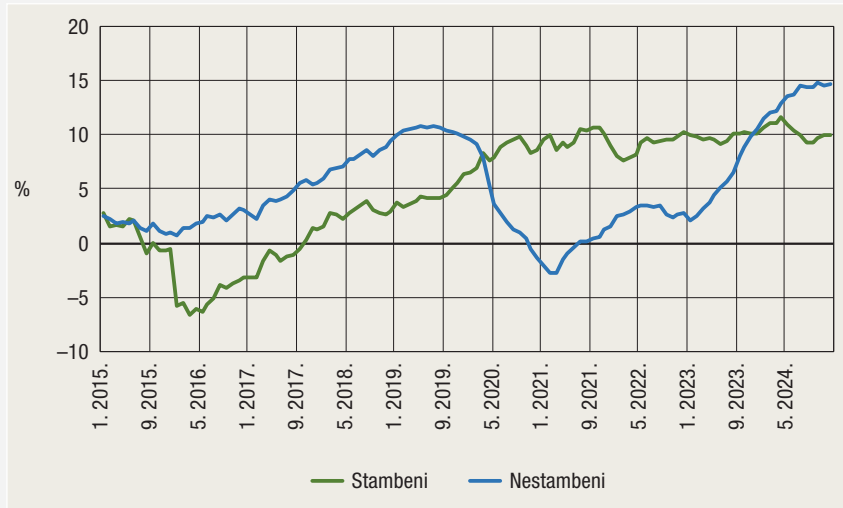
Napomena: Nestambeni krediti isključuju kreditne kartice i prekoračenja. Podaci za stambene kredite uključuju i hipotekarne kredite. Prikazane su stope promjene i doprinosi na osnovi transakcija koje isključuju cjenovne, tečajne i ostale promjene.

Izvor: HNB

Stambeni se krediti stabilno povećavaju već niz godina, pri čemu je vidljiv porast iznosa kredita, osobito u posljednje vrijeme, što je ujedno povećalo i opterećenost dohodka troškom otplate za nove dužnike. Stambeni krediti stanovništvu rastu još od 2017., kad je započeo i oporavak cijena nekretna (Slika 2.). Godišnja stopa rasta stambenih kredita stabilizirala se u posljednjih pet godina na razini od otprilike 10% godišnje. Međutim, od 2023., usporedno s rastom kamatnih stopa, postupno se smanjuje broj novoodobrenih stambenih

¹ Prethodne analize kriterija odobravanja kredita potrošačima dostupne su u prethodnim publikacijama *Financijska stabilnost i Makroprudencijalna dijagnostika* (vidi primjerice *Makroprudencijalna dijagnostika br. 24 Okvir 1.*, *Financijska stabilnost br. 25 poglavlje C.*, *Financijska stabilnost br. 24 poglavlje B.*, *Financijska stabilnost br. 23 poglavlje 3.3.*, *Makroprudencijalna dijagnostika br. 15. Okvir 1.*, *Financijska stabilnost br. 22 Okvir 1.*).

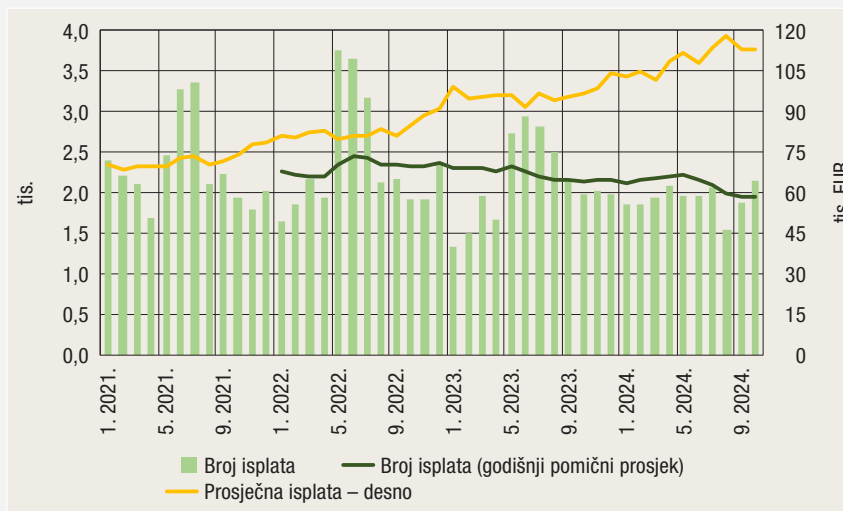
Slika 2. Stambeni krediti postojano rastu po visokim stopama, dok se rast nestambenih ubrzava

Napomena: Nestambeni krediti isključuju kreditne kartice i prekoračenja. Podaci za stambene kredite uključuju i hipotekarne kredite. Prikazane su stope promjene i doprinosi na osnovi transakcija koje isključuju cjenovne, tečajne i ostale promjene.
Izvor: HNB

kredita, pa nominalni rast kredita odražava sve veće iznose kredita (Slika 3.). Prosječan iznos novih stambenih kredita bio je u trećem tromjesečju 2024. za oko 20% viši nego u istom razdoblju prethodne godine, odnosno za oko 40% viši nego 2022., što približno prati rast prosječne vrijednosti založene stambene nekretnine. Stoga je prosječan omjer glavnice kredita i vrijednosti nekretnine dane kao instrument osiguranja (LTV) od sredine 2023. godine bio relativno stabilan oko prosječne razine od 78%, dok je u prethodnim razdobljima oscilirao između 72% i 82%. Pritom je porast omjera LTV bio vidljiv u razdobljima isplate kredita odobrenih u sklopu programa APN-a. Prestanak APN-ova programa ujedno je smanjio udio kredita s omjerima LTV višim od 90% na oko 30% (Slika 5.).

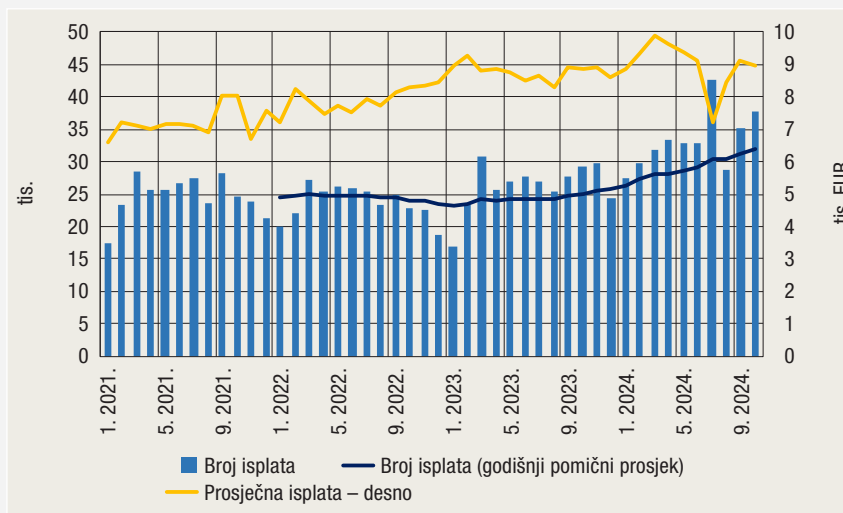
Slika 3. Veće prosječne isplate pridonose rastu stambenih kredita, a broj isplata pada

Napomena: Prikazani podaci uključuju stambene i hipotekarne kredite.
Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

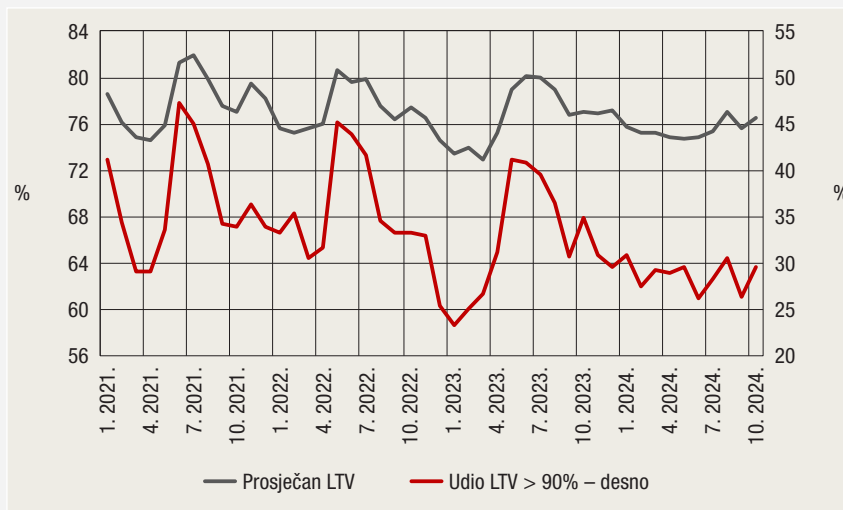
Izuzev privremenog zaustavljanja tijekom pandemije koronavirusa, u prošlom desetljeću snažno su, iako nejednakim intenzitetom, rasli i nestambeni krediti². Nakon blagog pada i stagnacije tijekom pandemije te sporog oporavka tijekom 2021. i 2022., nestambeni krediti počeli su se snažno ubrzavati početkom 2023. te im je godišnja stopa rasta u 2024. dosegla 14,6%. Za razliku od stambenih kredita, kod nestambenih se kredita u prvih deset mjeseci 2024. snažno povećao njihov broj, za malo više od četvrtine, što djelomice odražava i utjecaj zaduživanja s ciljem otplate prešutnih prekoračenja. Istodobno je prosječan iznos nestambenih kredita u prvih deset mjeseci 2024. porastao samo oko 3%, nakon znatno viših 11% u 2023. (Slika 4.).

Slika 4. Rast nestambenih kredita vođen je rastom broja novih kreditnih partija

Napomena: Prikazani podaci isključuju kreditne kartice i prekoračenja.
Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

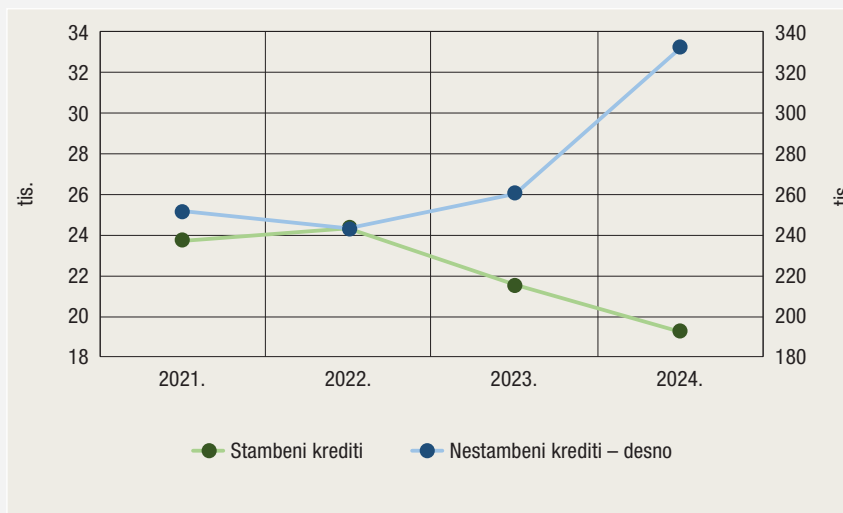
Slika 5. LTV omjeri tijekom 2024. bili su stabilni

Napomena: Prikazani podaci uključuju stambene i hipotekarne kredite.
Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

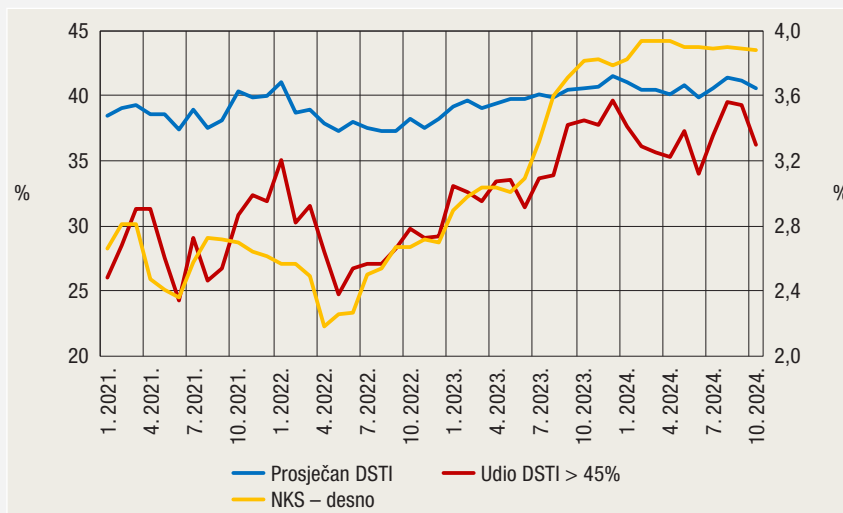
- 2 Osim gotovinskih nenamjenskih kredita, nestambeni krediti potrošačima uključuju i ostale vrste kredita, a isključuju prekoračenja i kreditne kartice. Pritom, stambeni krediti uključuju i hipotekarne kredite. Navedeni obuhvat usklađen je s pravnim definicijama stambenih i nestambenih kredita te se blago razlikuje od obuhvata statističkih definicija stambenih i gotovinskih nenamjenskih kredita.

Slika 6. U 2024. broj novih stambenih kredita nastavio je padati, dok se broj isplaćenih nestambenih kredita znatno povećao

Napomena: Prikazani podaci isključuju kreditne kartice i prekoračenja. Podaci za stambene kredite uključuju i hipotekarne kredite. Na grafikonu serije se odnose na broj isplata nestambenih i stambenih kredita od početka godine do listopada iste godine. Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

Slika 7. Porast kamatnih stopa na nove stambene kredite doveo do rasta udjela dužnika s višim omjerima DSTI

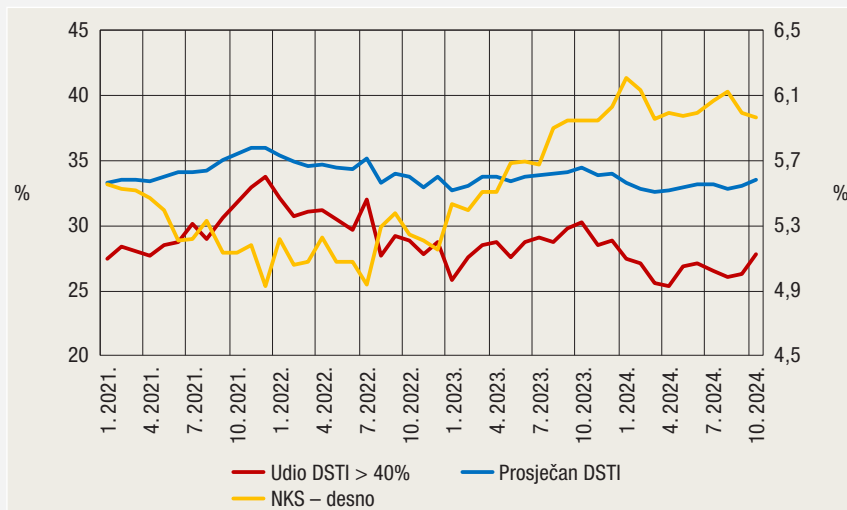
Napomena: Prikazana je nominalna kamatna stopa (NKS)
Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

Znatan udio novih stambenih i gotovinskih kredita odobrava se uz relativno blage kriterije. Porast kamatnih stopa na nove stambene kredite s prosječnih 2,5% u 2022. na 3,8% u drugoj polovini 2024., uz rast prosječnog iznosa kredita, utjecao je na porast prosječnog omjera troška otplate duga i dohotka potrošača (DSTI) novih stambenih kredita (Slika 7.) i njihove ročnosti. U tom je razdoblju prosječni omjer DSTI novih stambenih kredita porastao s prosječnih 38% na oko 41%, a ročnost kredita s otprilike 22 na 24 godine. Usporedno se povećao i udio dužnika koji na otplate duga izdvajaju znatan dio dohotka, pa je tako udio novih kredita s omjerom DSTI višim od 45% porastao, s oko četvrtine u 2022. na malo više od trećine u 2024. Nasuprot tome, prosječan DSTI za nove nestambene kredite neznatno se smanjio u uvjetima slabog porasta kamatnih stopa i kraće prosječne ročnosti, koja oslabljuje učinak tog porasta na iznos mjesečne

otplate, pa je porast troška otplate bio podjednak rastu dohodaka. Potrošači za otplatu novih nestambenih kredita prosječno izdvajaju oko trećine dohotka, no otprilike svaki četvrti nestambeni kredit tijekom 2024. odobren je uz omjer DSTI veći od 40% (Slika 8.).

Slika 8. Znanat dio dužnika uzima nestambene kredite s višim omjerima DSTI

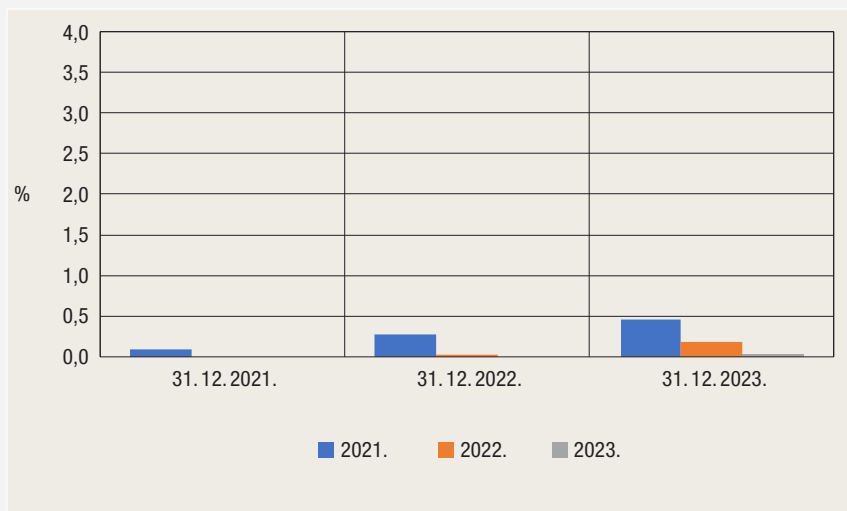

Napomena: Prikazana je nominalna kamatna stopa (NKS).

Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

Poteškoće s otplatom nestambenih kredita postaju vidljive relativno brzo, dok se poteškoće s otplatom stambenih kredita pojavljuju rjeđe. Iz kohorte kredita odobrenih tijekom 2021. godine, već do kraja 2022. godine njih 2,3% kasnilo je s otplatom više od 90 dana, a taj se udio do kraja 2023. povećao na 3,8%. Potrošači sa stambenim kreditima u znatno su se manjoj mjeri suočavali s poteškoćama pri otplati kredita, pa je do kraja 2023. manje od 0,5% kredita odobrenih tijekom 2021. kasnilo s otplatom (slike 9. i 10.). Slična su kretanja zabilježena i kod

Slika 9. Kod stambenih kredita odobrenih od 2021. nadalje u pravilu nije bilo poteškoća s otplatama

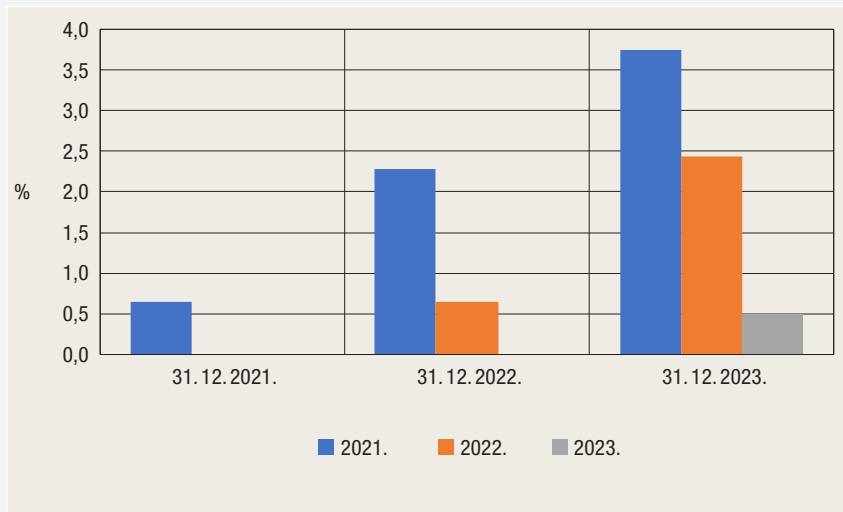

Napomena: U tri stupca označena brojem godine prikazan je udio glavnice stambenih kredita svrstanih u rizične skupine "B" i "C" na kraju te godine, razvrstan prema godini odobranja kredita (prikazano bojom).

Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

kredita odobrenih tijekom 2022. Pritom je 2023. godina bila obilježena iznimno snažnim tržištem rada, rastom zaposlenosti i povećanjem nominalnih i realnih dohodaka, koji su olakšavali otplatu. U scenariju nepovoljnih gospodarskih kretanja potrošači bi se u znatno većem broju suočili s poteškoćama pri otplati kredita.

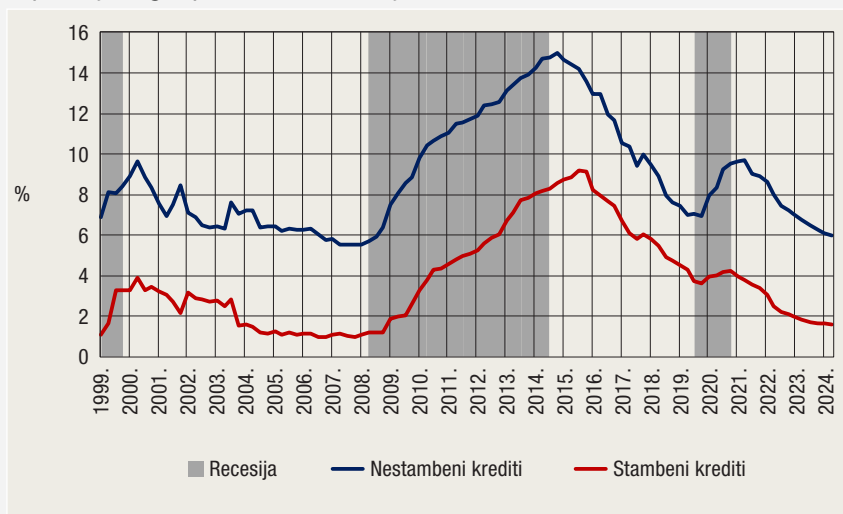
Slika 10. Nezanemariv udio potrošača koji uzimaju nestambene kredite relativno brzo nailazi na poteškoće s otplatama

Napomena: Prikazan je udio glavnice nestambenih kredita svrstanih u rizične skupine "B" i "C" na kraju godine razvrstan prema godini odobravanja kredita.
Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

Udio neprihodonosnih kredita kućanstava znatno raste u razdobljima nepovoljnih gospodarskih kretanja, a taj je porast znatno izraženiji za nestambene kredite (Slika 11.). Naime, tijekom razdoblja povoljnih gospodarskih kretanja, a osobito u njegovoj kasnijoj fazi, kućanstva se često zadužuju uz vrlo optimistične pretpostavke

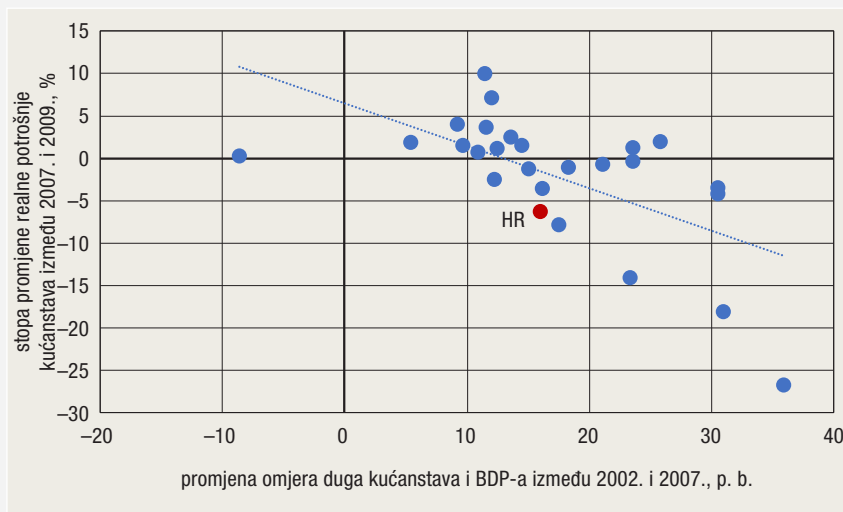
Slika 11. Rast udjela neprihodonosnih kredita u pravilu slijedi nakon razdoblja visokoga kreditnog rasta, a materijalizira se u okružju nepovoljnih gospodarskih kretanja

Napomena: Prikazani su udjeli glavnice kredita svrstanih u rizične skupine "B" i "C". Sivo osjenčana područja odnose se na razdoblja u kojima je godišnja stopa promjene BDP-a negativna.
Izvori: Eurostat; HNB

o budućim dohocima. Pretjerani optimizam dovodi do nakupljanja kreditnog rizika, koji se u pravilu materijalizira u recesijskim razdobljima, kada sve više potrošača zapada u poteškoće s otplatama. Pritom su, zbog viših kamatnih stopa, kreditne institucije u pravilu sklone odobriti nestambene kredite rizičnijim klijentima, što ih čini osobito osjetljivima na nepovoljna gospodarska kretanja, pa kod njih brže i češće dolazi do poteškoća s otplatama nego kod stambenih kredita.

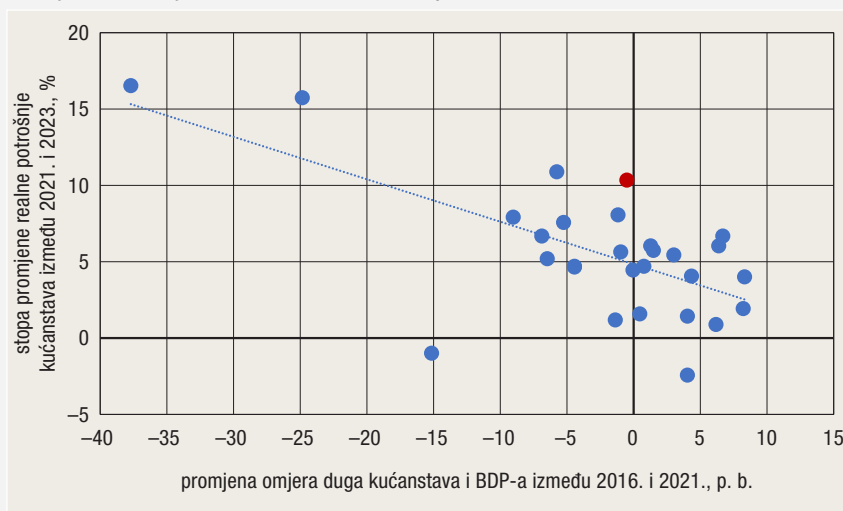
Slika 12. Tijekom globalne financijske krize potrošnja kućanstava jače je pala u zemljama s prethodno snažnijim porastom duga kućanstava

Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

Snažan kreditni rast i povećanje zaduženosti kućanstava u razdobljima ekonomskog rasta može prigušiti osobnu potrošnju nakon što se gospodarski izgledi pogoršaju. Naime, u razdobljima snažnoga gospodarskog rasta, kućanstva često stvaraju optimistične pretpostavke o budućem rastu dohotka, na osnovi kojih se mogu prekomjerno zadužiti. Potom, u uvjetima usporavanja gospodarstva, dohoci kućanstava rastu znatno sporije od očekivanja stvorenih u

Slika 13. Osobna je potrošnja između 2021. i 2023. više porasla u zemljama u kojima su se kućanstva prethodno razduživala

Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

uzlaznoj fazi ciklusa, ili se čak i smanjuju, pa su dužnici prisiljeni smanjiti potrošnju kako bi redovito servisirali dug. To smanjuje agregatnu potražnju i dodatno produbljuje nepovoljna gospodarska kretanja. Statistička veza između rasta zaduženosti tijekom 2000-ih i pada potrošnje kućanstava u članicama Europske unije dobra je ilustracija opisanih mehanizama (Slika 12.). U razdoblju povišene inflacije nakon 2021. godine vidljiv je obrnuti mehanizam – kućanstva u članicama koje su zabilježile snažnije razduživanje uoči inflacijskog šoka u manjoj su mjeri prigušila osobnu potrošnju (Slika 13.).

Ubrzavanje rasta kredita uz relativno blage kriterije jača rizike za financijsku stabilnost i gospodarstvo. Rastući teret otplate duga upućuje na to da se dio potrošača zadužuje na osnovi vrlo optimističnih pretpostavki o budućem povećanju dohodaka, formiranih u okružju vrlo snažnog rasta nominalnih i realnih plaća. U mogućem scenariju pogoršanja gospodarskih uvjeta, rast zaposlenosti i dohodaka mogao bi se usporiti, ili bi se plaće mogle i smanjiti, što bi se nepovoljno odrazilo na sposobnost urednog servisiranja dugova. Snažan rast kredita nosi i opasnost popuštanja kriterija odobravanja kredita, jer banke u nastojanju da očuvaju ili povećaju tržišne udjele postaju sklone odobravati kredite potrošačima sa sve slabijom kreditnom sposobnosti³. Makrobonitetne mjere, kojima se ograničavaju kriteriji kreditiranja potrošača, umanjuju rizik pretjeranog popuštanja kriterija odobravanja kredita i preventivno ublažavaju rizike za financijsku stabilnost povezane s pojačanim kreditiranjem potrošača. Time se ujedno jača njihova financijska otpornost u mogućim nepovoljnim makroekonomskim scenarijima.

3 Vidi primjerice Mian, A., & Sufi, A. (2014). *House of Debt: How They (and You) Caused the Great Recession, and How We Can Prevent It from Happening Again*. The University of Chicago Press, koji pokazuju da je brzi rast kredita u SAD-u tijekom 2000-ih imao ključnu ulogu u ojačavanju kontrakcije gospodarske aktivnosti u recesiji tijekom 2007.–2009., a osobito u područjima u kojima su se odobravali krediti s visokim omjerima duga i dohotka. Naime, tijekom kasnije faze kreditnog ciklusa 2000-ih banke su sve redovitije odobravale kredite tzv. “marginalnim” dužnicima, odnosno onima čiji su kreditni zahtjevi ranije češće bili odbijani zbog visokoga kreditnog rizika. Ti su dužnici među prvima prestali vraćati dugove, što je izazvalo naglo smanjenje potrošnje i dodatno produbilo kontrakciju. Pritom, kućanstva u područjima s većim rastom duga prije krize iskusila su veći rast cijena nekretnina, ali su i bila posebno ranjiva na šokove bogatstva izazvane naknadnim padom vrijednosti nekretnina, što je dovelo do snažnijeg smanjenja potrošnje i znatnijeg porasta nezaposlenosti u tim područjima.

---

2. Potencijalni okidači za materijalizaciju rizika

Mogući porast intenziteta ratnih sukoba i nadalje je najveći potencijalni okidač rizika za globalnu financijsku stabilnost. To se ponajprije odnosi na rat u Ukrajini, koji uskoro ulazi u četvrtu godinu. Premda su prvotni šokovi za financijsku stabilnost, poput rasta premije za rizik i kolebljivosti na tržištu kapitala, uglavnom iščeznuli, rizici su i nadalje prisutni. Tako je početak godine bio obilježen rastom cijena plina u Europi nakon što je prekinut dotok ruskog plina preko Ukrajine u Europu, a daljnja eskalacija sukoba mogla bi ponovo ojačati inflatorne pritiske. Geopolitičke napetosti i nadalje ostaju visoke na Bliskom istoku, pri čemu je posebno važna održivost primirja između Izraela i susjednih zemalja. Također, neizvjesnost o tome kakvu će poziciju zauzeti nova sirijska vlada posebno je važna ako se uzme u obzir da se u ovoj regiji nalaze najveće svjetske rezerve nafte i prirodnog plina, odnosno da bi nove eskalacije sukoba mogle dovesti do novih poremećaja na tržištu energenata.

Najavljeni zaokret u trgovinskoj politici SAD-a uz neizvjesnu političku situaciju u nekoliko najvećih europskih država mogao bi činiti dodatni izazov za gospodarski oporavak Europske unije. Promjene u američkoj carinskoj politici mogle bi znatno utjecati na globalne trgovinske tokove. Potencijalna fragmentacija globalne trgovine potaknuta protekcionističkim mjerama mogla bi dodatno usporiti ionako slab očekivani rast gospodarstva EU-a, uz istodobno neizvjesnu političku situaciju i ekonomske politike u najvećim gospodarstvima: Njemačkoj, Francuskoj i Austriji. Svjesne tih rizika, banke u EU-u sve više uključuju političke i geopolitičke rizike u izračun mogućih budućih gubitaka po kreditima, očekujući njihov negativan utjecaj na kapital u nadolazećem razdoblju. Tako su u jesenskoj polugodišnjoj anketi EBA-e za 2024. godinu političke i geopolitičke nepredvidivosti bile navedene kao glavni razlog dodatne prilagodbe modela (stavke koje su nepredvidive i ne mogu se uključiti u standardni izračun modela)⁴.

Dodatni pritisak na gospodarstva i financije zemalja EU-a predstavljaju i sve veća ulaganja u obranu. Za 2024. godinu ta bi izdvajanja (prema *European Defence Agency*) trebala iznositi 326 milijardi eura na razini EU-a (oko 1,9% BDP-a) odnosno 17% više u odnosu na prethodnu godinu, a u budućnosti bi trebala nastaviti rasti. Porast izdvajanja za obranu mnogim članicama EU-a otežava stabilizaciju

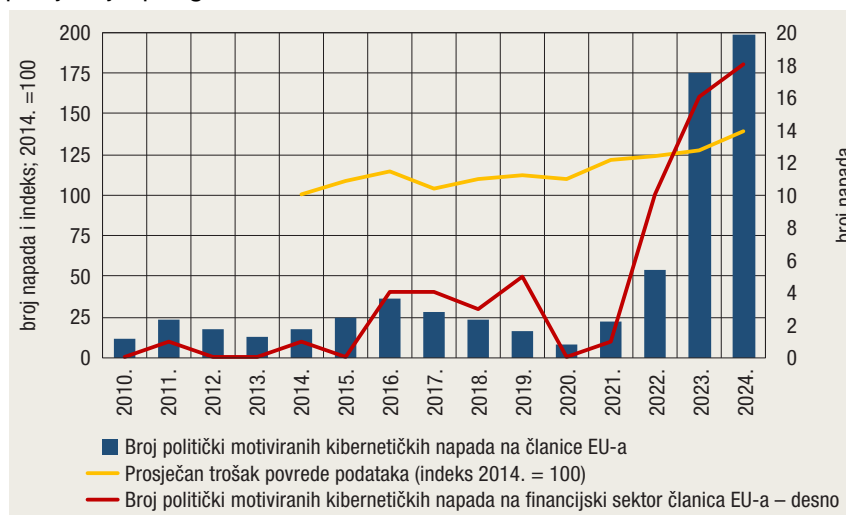
⁴ U anketi EBA-e 46% banka, koje se koriste dodatnim prilagodbama modela, navelo je geopolitičke rizike kao razlog za dodatne rezervacije, što je znatan porast u odnosu na anketu iz proljeća 2024., kada je to bio treći najčešći razlog za dodatne rezervacije, s udjelom banka koje su se njima koristile malo manjim od 30%.

javnog duga, kao i nastavak ulaganja u druge dugoročne projekte, poput borbe protiv klimatskih promjena.

Sve su veći rizik za financijsku stabilnost i kibernetički napadi, kojima se u posljednje vrijeme sve češće koristi kao oblikom hibridnog ratovanja (Slika 10.). Napredak tehnologije proteklih godina,

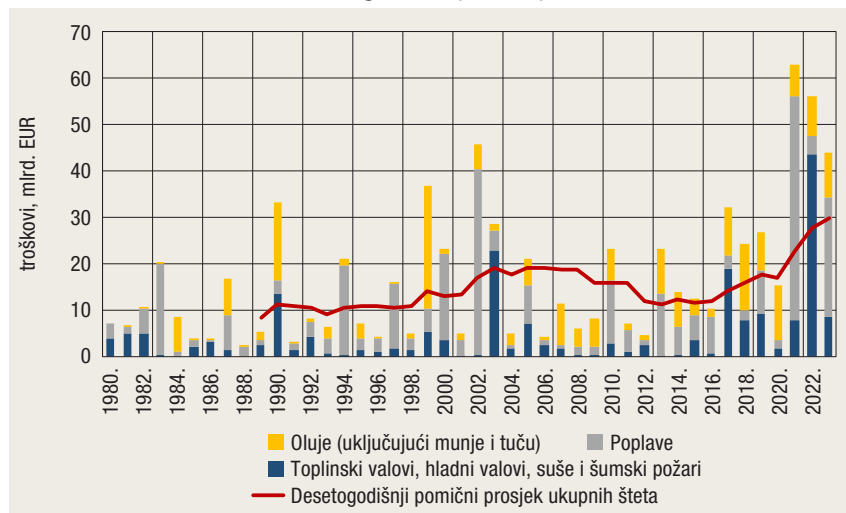
a osobito razvoj umjetne inteligencije, doveo je do znatnih napredaka, ali je postao i oružje u razdoblju povećanih geopolitičkih napetosti. Hakerski napadi, katkad i državno sponzorirani, postaju sve češći, a njihov intenzitet trajanja i trošak koji donose sve veći. U financijskom sustavu, kibernetički napadi mogu narušiti digitalnu infrastrukturu financijskih institucija, poput platnih sustava, platformi za trgovanje ili sustava za obradu podataka, te dovesti do zastoja u trgovanju, transakcijama te gubitku podataka, što može ugroziti i povjerenje klijenata te povećati sistemski rizik.

Slika 10. Broj i šteta kibernetičkih napada u EU-u znatno rastu u posljednjih pet godina

Napomena: Podaci se prikupljaju iz više od 200 javnih izvješća o kibernetičkim incidentima. Izvor: European Repository of Cyber Incidents i Statista

Slika 11. Porast troškova zbog materijalizacije fizičkih rizika u EU-u raste

Izvor: European Environment Agency

Dok geopolitičke napetosti i trgovinski sukobi dominiraju u kratkoročnim ocjenama glavnih rizika za globalno gospodarstvo i financijski sustav, u dugom su roku klimatski rizici i nadalje jedna od najvažnijih prijetnji globalnoj financijskoj stabilnosti (Slika 11.). Nastavljajući trend rasta, 2023. i 2024. godina bile su najtoplije godine u povijesti mjerenja temperature. Početak ove godine obilježen je razornim požarima u Kaliforniji, dijelom uzrokovanim i ekstremnim vremenskim uvjetima, za koje se već sada procjenjuje da su najveća prirodna katastrofa u povijesti SAD-a. Nastavak trenda povećavanja prosječne razine temperature i općenito veća učestalost ekstremnih vremenskih uvjeta mogli bi dovesti i do drugih prirodnih katastrofa, koje bi mogle znatno ugroziti gospodarstvo, a posljedično i financijsku stabilnost. Europsko gospodarstvo u znatnoj je mjeri izloženo tim rizicima, jer europski kontinent na globalnoj razini bilježi najveći porast prosječne temperature, a Hrvatska i dodatno zbog svoje geografske raznolikosti koja uključuje morsku obalu, planine, rijeke i ravnice.

---

3. Recentne makrobonitetne aktivnosti

Makrobonitetna politika HNB-a u posljednjem tromjesečju 2024. i početkom 2025. godine bila je usmjerena na ublažavanje akumulacije rizika povezanih sa snažnim zaduživanjem kućanstava uz relativno blage kriterije kreditiranja i očuvanje otpornosti bankarskog sektora na moguću materijalizaciju sistemskih rizika. S tim ciljem, HNB proširuje skup makrobonitetnih instrumenata u primjeni uvođenjem ograničenja kriterija kreditiranja potrošača, koja će se odnositi na stambene i nestambene kredite potrošačima. Visina zaštitnih slojeva kapitala je, nakon redovnih preispitivanja provedenih krajem 2024., ostala nepromijenjena. U svjetlu izmjene Uredbe o kapitalnim zahtjevima, prilagođena je primjena postojećih nacionalnih diskrecija glede izračuna rizičnosti izloženosti osiguranih nekretninama.

3.1. Odluka o kriterijima kreditiranja potrošača

HNB uvodi nove makrobonitetne mjere kojima ograničuje kriterije kreditiranja potrošača s ciljem ublažavanja nakupljanja sistemskih rizika povezanih sa zaduživanjem kućanstava i jačanja njihove financijske otpornosti u mogućim nepovoljnim makroekonomskim scenarijima. Ove se mjere donose preventivno, kao reakcija na rizike povezane sa snažnim rastom kredita kućanstvima, pri kojem se znatan dio kredita odobrava uz relativno blage kriterije (vidjeti Poglavlje 1. i Okvir

1.). Očekuje se da će mjere istodobno djelovati i u smjeru smanjivanja inflatornih pritisaka povezanih s povećanom potražnjom kućanstava. Odluka o kriterijima kreditiranja potrošača propisat će da pri odobravanju novoga kredita omjer mjesečne otplate ukupnog duga i dohotka (engl. *debt service to income, DSTI*) ne smije biti veći od 45% za stambene kredite i 40% za nestambene kredite, a omjer iznosa stambenoga kredita i vrijednosti nekretnine u zalogu (engl. *loan to value, LTV*) ne smije biti veći od 90%. Uz ova je ograničenja propisana kvota dopuštenih iznimki u iznosu od 20% za stambene kredite namijenjena ponajviše (tri četvrtine iznimki) kreditiranju potrošača koji rješavaju stambene potrebe, a 10% iznosa za nestambene kredite. Dodatno se ročnost stambenih kredita ograničuje na trideset godina, a nestambenih kredita na deset godina. Prije donošenja mjere otvoreno je savjetovanje s javnošću u trajanju od 30 dana, a odluka bi se trebala objaviti u ožujku 2025.

Ograničenje kriterija kreditiranja spada u skupinu makrobonitetnih mjera usmjerenih na korisnike kredita, kojima se izravno ograničuje iznos kredita koji kreditne institucije mogu odobriti u ovisnosti o dohotku dužnika ili vrijednosti imovine u zalogu, duljina trajanja kreditnog odnosa i/ili način otplate duga (vidjeti Makroprudencijalnu dijagnostiku br. 10, [Okvir 1.](#)). Njihova je uloga u očuvanju financijske stabilnosti dvojaka: izravno djeluju na smanjenje rizika koji proizlaze iz (prekomjerne) kreditne aktivnosti jer pojedinim kategorijama potrošača ograničavaju iznos novih kredita, dok neizravno povećavaju otpornost i potrošača i kreditnih institucija u slučaju mogućih nepovoljnih makroekonomskih scenarija. Ovaj tip mjera danas čini sastavni dio makrobonitetnog instrumentarija u 23 od 27 zemalja članica Europske unije (vidi Tablicu P.1.), koje ih najčešće rabe za ublažavanje rizika povezanih s kreditiranjem kućanstava i tržištem nekretnina, a Hrvatska je 24. zemlja članica koja ih aktivira.

Ograničenja kriterija kreditiranja novi su trajni strukturni element makrobonitetne politike HNB-a. Njihov će se učinak pratiti u kontekstu cjelokupnog skupa makrobonitetnih mjera te njihova doprinosa očuvanju stabilnosti financijskog sustava i dugoročno održivoga gospodarskog rasta, te će se po potrebi prilagođavati razvoju sistemskih rizika i općim makrofinancijskim okolnostima.

3.2. Stopa protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala ostaje 1,5%

S obzirom na i nadalje povišenu razinu cikličkih ranjivosti, stopa protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala od 1,5%, koja je u primjeni od kraja lipnja 2024., [ocjenjuje se primjerenom](#) potrebi očuvanja otpornosti bankovnog sustava na moguću materijalizaciju sistemskih rizika. Domaći financijski ciklus i nadalje se nalazi u zreloj

fazi ekspanzije obilježenoj nastavkom snažnoga kreditiranja kućanstava, posebice u segmentu gotovinskih nenamjenskih kredita, dok stambeni krediti nastavljaju rasti po stabilnim stopama. Istodobno, blago se ubrzao rast kredita nefinancijskim poduzećima. Povišenoj razini cikličkih rizika pridonosi i kontinuirani rast cijena stambenih nekretnina, unatoč smanjenju broja transakcija. Eventualno daljnje produblivanje cikličkih ranjivosti u povoljnom makrofinancijskom okružju moglo bi zahtijevati i dodatno povećanje propisane stope toga zaštitnog sloja.

3.3. Preispitivanje sistemske važnosti kreditnih institucija

HNB je u prosincu 2024. potvrdio status sedam ostalih sistemski važnih (u nastavku teksta: OSV) kreditnih institucija i njihove stope zaštitnog sloja kapitala. Tim dodatnim zaštitnim slojem kapitala povećava se otpornost i sposobnost podnošenja gubitaka kreditnih institucija, koje bi zbog svoje sistemske važnosti u slučaju propadanja mogle negativno utjecati na stabilnost cijeloga financijskog sustava. Sistemsku važnost kreditnih institucija HNB preispituje svake godine, kao i potrebnu visinu stope zaštitnog sloja kapitala za utvrđene OSV kreditne institucije. Posljednje preispitivanje provedeno je u listopadu 2024., na osnovi podataka s kraja 2023., prema smjernicama [Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo i internoj metodologiji](#). U odnosu na prethodnu godinu, stope zaštitnog sloja kapitala koje će OSV kreditne institucije biti dužne održavati u 2025. ostale su nepromijenjene (Tablica 1.).

Tablica 1. OSV kreditne institucije u Republici Hrvatskoj

OSV kreditna institucija	Bodovi sistemske važnosti na dan		
	31. 12. 2023.	Stopa ZS (OSV) od 1. 1. 2025. (%)	Stopa ZS (OSV) u 2024. (%)
Zagrebačka banka d.d., Zagreb	3004	2,5	2,5
Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb	2412	2,0	2,0
Erste&Steiermärkische Bank d.d., Rijeka	1622	2,0	2,0
Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb	1070	1,5	1,5
OTP banka Hrvatska d.d., Split	787	1,5	1,5
Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb	458	1,0	1,0
Addiko Bank d.d., Zagreb	190	0,25	0,25

Izvor: HNB

3.4. Preispitivanje zaštitnog sloja kapitala za (strukturni) sistemski rizik

Stopa zaštitnog sloja kapitala za strukturni sistemski rizik u visini od 1,5% ocijenjena je primjerenom za očuvanje otpornosti domaćega bankarskog sektora u odnosu na strukturne sistemske rizike. Analiza strukturnih ranjivosti i sistemskih rizika u domaćem gospodarstvu provedena je tijekom posljednjeg tromjesečja 2024., u sklopu redovitoga

dvogodišnjeg preispitivanja. Najvažniji izvori rizika za financijsku stabilnost proizlaze iz međunarodnog okružja te je Republika Hrvatska kao malo i otvoreno gospodarstvo osobito osjetljiva na poremećaje u globalnom gospodarstvu. Kao ključne strukturne slabosti domaćega gospodarstva i financijskog sustava i nadalje se izdvajaju strukturne manjkavosti na tržištu rada, poglavito u obliku niske stope participacije radne snage i nepovoljnih demografskih trendova, ali i visoka izloženost bankarskog sektora državi te naglašena bankocentričnost domaćega financijskog sustava.

3.5. Makrobonitetne mjere za rizike povezane s tržištem nekretnina

HNB je u prosincu 2024. prilagodio primjenu postojećih nacionalnih diskrecija glede izračuna rizičnosti izloženosti koje su osigurane nekretninama, čime je zadržana stroža definicija stambene nekretnine, a ukinuta je primjena višeg pondera rizika za izloženosti osigurane poslovnim nekretninama. Naime, s početkom 2025. godine na snagu je stupila izmijenjena Uredba o kapitalnim zahtjevima (tzv. CRR3⁵) kojom se, među ostalim, bitno mijenjaju odredbe u odnosu na izloženosti osigurane nekretninama pri standardiziranom pristupu za izračun kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik. Spomenute izmjene uključuju i granularniji pristup mjerenju rizika, čime se nastoji postići prikladnija ocjena rizičnosti za izloženosti osigurane nekretninama. Uzimajući u obzir rezultate studije učinka primjene nove regulative, provedene krajem 2024., HNB je zadržao strožu definiciju stambene nekretnine za primjenu povlaštenog pondera rizika na izloženosti osigurane stambenim nekretninama, koja sada podrazumijeva da korisnik kredita nema više od dvije nekretnine te da nekretnina kojom se osigurava izloženost nije kuća za odmor. Za izloženosti osigurane poslovnim nekretninama prestala je važiti ranije propisana nacionalna diskrecija u obliku obvezne primjene višeg pondera rizika (100%) te se od siječnja 2025. na ove izloženosti primjenjuju ponderi rizika u skladu s CRR3.

Odluka o prestanku primjene strožeg pondera rizika za izloženosti osigurane poslovnim nekretninama motivirana je granularnijim pristupom mjerenju kreditnoga rizika za ove izloženosti, omogućenim u CRR3. Novi je pristup više osjetljiv na rizičnost izloženosti, čiji se tretman razlikuje s obzirom na mogućnost generiranja prihoda, te propisuje i viši najniži ponder rizika za izloženosti osigurane poslovnim nekretninama (60% umjesto dosadašnjih 50%) do visine omjera iznosa kredita i vrijednosti nekretnine od 55% (prethodno do 80%). Dodatno, rezultati studije učinka

5 [Uredba \(EU\) 2024/1623 o izmjeni Uredbe \(EU\) br. 575/2013](#)

primjene CRR3 upućuju na to da primjena pondera rizika predviđenih CRR3 bez primjene nacionalnih diskrecija ne bi trebala dovesti do pada kapitalnih zahtjeva za izloženosti osigurane poslovnim nekretninama. Međutim, HNB nastavlja redovito pratiti podatke o izloženostima kreditnih institucija osiguranih nekretninama i povezane sistemske rizike za financijsku stabilnost, te po potrebi može i naknadno primijeniti strože nacionalne diskrecije, kao i druge makrobonitetne mjere za ublažavanje sistemskih rizika povezanih s tržištem nekretnina.

3.6. Postupanje po preporukama Europskog odbora za sistemske rizike

Nastavno na preporuke ESRB-a, HNB je u drugoj polovini 2024. donio odluke o nepriznavanju uzajamne primjene makrobonitetnih mjera koje su donijela imenovana tijela Portugala, Danske i Italije, jer izloženosti domaćih kreditnih institucija ne prelaze propisane pragove značajnosti. Spomenute makrobonitetne mjere odnose se na: (1) sektorski zaštitni sloj za sistemski rizik od 4% za sve kreditne institucije koje se koriste IRB pristupom na sve izloženosti prema fizičkim osobama osigurane stambenim nekretninama u Portugalu, (2) sektorski zaštitni sloj za sistemski rizik od 7% na sve vrste izloženosti u Danskoj prema nefinancijskim društvima koja se bave poslovanjem vezanim uz nekretnine i organizaciju izvedbe projekata za zgrade i (3) zaštitni sloj za sistemski rizik od 0,5% (od 31. prosinca 2024.) i 1% (od 30. lipnja 2025.) na sve izloženosti kreditnom riziku i izloženosti kreditnom riziku druge ugovorne strane u Italiji.

U sklopu redovite procjene usklađenosti s Preporukom⁶ o procjeni prekograničnih učinaka mjera makrobonitetne politike i o dobrovoljnoj uzajamnosti za mjere makrobonitetne politike, Republika Hrvatska u kolovozu 2024. ocijenjena je kao potpuno usklađena.

3.7. Provođenje makrobonitetne politike u drugim zemljama Europskoga gospodarskog prostora

U posljednjem tromjesečju 2024. nekoliko je zemalja članica EGP-a nastavilo s izgradnjom otpustivih (engl. *releasable*) slojeva kapitala, a jedna je zemlja uvela mjere usmjerene na korisnike kredita.

Portugal i Grčka odlučili su uvesti strategiju pozitivne neutralne stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala koja će se primjenjivati u okružju

6 [ESRB/2015/2](#)

neutralne razine rizika. U Portugalu bi se pozitivno neutralna stopa od 0,75% trebala početi primjenjivati od 1. siječnja 2026. Grčka središnja banka najavila je povećanje stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala na 0,25% od 1. listopada 2025., a ciljana pozitivno neutralna razina od 0,5% počet će se primjenjivati od 1. listopada 2026.

U Letoniji se od 18. prosinca 2024. počela primjenjivati najavljena stopa protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala od 0,5%, u skladu sa strategijom pozitivne neutralne stope, a s ciljem dodatnog jačanja otpornosti bankovnog sustava. U lipnju 2025. ova će se stopa povećati na ciljanu pozitivno neutralnu razinu od 1%.

Cipar je najavio povećanje stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala s 1% na 1,5%, s početkom primjene od 14. siječnja 2026. Ocijenjeno je da su se ciklički rizici u Cipru povećali zbog nastavka ekspanzije novoga kreditiranja kućanstava i nefinancijskih poduzeća, a povišeni su i rizici na tržištu stambenih nekretnina.

U Bugarskoj su se od 1. listopada 2024. počele primjenjivati mjere usmjerene na korisnike kredita osiguranih stambenim nekretninama. Pri odobravanju novih kredita tako se ograničavaju omjer vrijednosti odobrenoga kredita i instrumenta osiguranja (LTV) na 85%, omjer otplate kredita i dohotka (DSTI) na 50% te ročnost kredita na 30 godina. Uz navedene mjere donesena je i kvota dopuštenih iznimki u odnosu na propisana ograničenja u vrijednosti od najviše 5% novih kredita tromjesečno. Bugarska je time postala 23. od 27 zemalja članica EU-a koje primjenjuju ovaj tip makrobonitetnih mjera.

Letonija je zbog početka primjene izmijenjene Uredbe o kapitalnim zahtjevima (tzv. CRR3) prilagodila primjenu postojećih nacionalnih diskrecija glede izračuna rizičnosti izloženosti koje su osigurane poslovnim nekretninama. Tako je prestala važiti ranije propisana nacionalna diskrecija u obliku obvezne primjene višeg pondera rizika (80%) na izloženosti osigurane poslovnim nekretninama te se od siječnja 2025. na ove izloženosti primjenjuju ponderi rizika u skladu s CRR3.

Tablica 2. Pregled makrobonitetnih mjera po zemljama članicama EGP-a

Zaštitni sloj kapitala i likvidnosti	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	ES	FI	FR	GR	HR	HU	IE	IS	IT	LT	LU	LJ	LV	MT	NL	NO	PL	PT	RO	SE	SI	SK		
ZS (ok)	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•		
ZS (pck) u primjeni (%)	0	1,0	2,0	1,0	1,25	0,75	2,5	1,5	0	0	1,0	0	1,5	0,5	1,5	2,5	0	1,0	0,5	0	0,5	0	2,0	2,5	0	0	1,0	2,0	0,5	1,5		
ZS (pck) u najavi (%)				1,5				0,5			0,25		1,0								1,0					0,75			1,0			
ZS (gsv)						•		•		•											•											
ZS (osv)	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•		
ZS (ssr)	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•		
Sektorski ZS (ssr)	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•		
Omjeri likvidnosti																																
Limiti za prudencijske omjere																																
DSTI	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
DTI/LTI							•								•						•				•						•	
LTD																																
LTV	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
Amortizacija kredita																																
Dospjeće kredita	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
Ostale mjere																																
Stup 2		•		•																											•	
Ponderi rizika								•					•						•		•		•		•				•		•	
LGD																																
Testiranje osjetljivosti/otpornosti na stres			•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
Ostalo	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	

Napomena: Navedene su mjere koje su u skladu s europskom regulativom, odnosno Uredbom (EU) br. 575/2013 o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva (CRR) te Direktivom 2013/36/EU o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima (CRD V). Popis kratice s objašnjenjima nalazi se na kraju publikacije. Zelenom bojom označene su mjere koje su dodane ili promijenjene u odnosu na prethodnu verziju tablice.

Izvori: ESRB; HNB; notifikacije središnjih banaka i mrežne stranice središnjih banaka zaključno s danom 10. siječnja 2025.

Za detaljnije podatke vidi: https://www.esrb.europa.eu/national_policy/html/index.en.html i <https://www.esrb.europa.eu/home/corsonavirus/html/index.en.html>.

Tablica 3. Provedba makrobonitetne politike i pregled makrobonitetnih mjera u Hrvatskoj

Mjera	Primarni cilj	Godina uvođenja	Opis	Temelj za standardne mjere u pravu Unije	Datum aktivacije	Učestalost revizije
Makrobonitetne mjere koje je provodio HNB prije uvođenja CRD-a IV						
Prije uvođenja CRD-a IV HNB se koristio različitim mjerama makroprudencijalne prirode, od kojih su najvažnije navedene i opisane u: a) Galac, T. i Kraft, E. (2011.): http://elibrary.worldbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-5772 b) Vujčić, B. i Dumičić, M. (2016.): https://www.bis.org/pub/bppdf/bispap86i.pdf						
Makrobonitetne mjere predviđene CRD-om IV i CRR-om koje provodi tijelo nadležno za provedbu makrobonitetne politike						
ZS (ok)	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	Rano uvođenje: na razini od 2,5%	CRD, čl. 160. (6.)	1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka
		2015.	Mala i srednja investicijska društva izuzeta iz obveze održavanja zaštitnog sloja za očuvanje kapitala	CRD, čl. 129. (2.)	17. 7. 2015.	Diskrecijska odluka
ZS (pck)	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1 i provedbom Preporuke ESRB/2014/1	2015.	Stopa ZS (pck) 1,5% od 30. 6. 2024.	CRD, čl. 136.	1. 1. 2016.	Tromjesečno
		2015.	Mala i srednja investicijska društva izuzeta iz obveze održavanja protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala	CRD, čl. 130. (2.)	17. 7. 2015.	Diskrecijska odluka
ZS (osv)	Ograničiti sistemski učinak neusklađenih poticaja radi smanjenja moralnog hazarda u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2015.	Krajem 2023. preispitivanjem je utvrđeno sedam OSV KI s odgovarajućim stopama OSV zaštitnog sloja kapitala: 2,5% za Zagrebačka banka d.d., Zagreb, 2,0% za Privredna banka Zagreb d.d. i Erste&Steiermärkische Bank d.d., Rijeka, 1,5% za Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb i OTP banka Hrvatska d.d., Split, 1,0% za Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb, 0,25% za Addiko Bank d.d., Zagreb.	CRD, čl. 131.	1. 2. 2016.	Jednom godišnje
ZS (ssr)	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	Dvije stope ZS (ssr) (1,5% i 3%) primijenjene su na dvije podgrupe banaka (tržišni udio < 5%, tržišni udio ≥ 5%). Primijenjeno na sve izloženosti.	CRD, čl. 133.	19. 5. 2014.	Jednom godišnje
		2017.	Visina dviju stopa ZS (ssr) (1,5% i 3%) i primjena na sve izloženosti ostaju nepromijenjene. Odlukom (NN, br. 78/2017.) izmijenjen je način utvrđivanja dviju podgrupa na koje se ZS (ssr) primjenjuje. Podgrupe se utvrđuju izračunom pokazatelja prosječnoga trogodišnjeg udjela imovine kreditne institucije ili grupe kreditnih institucija u ukupnoj imovini nacionalnoga financijskog sektora (pokazatelj < 5%, pokazatelj ≥ 5%). Preispitivanjem u 2019. utvrđeno je da visina stopa za dvije podgrupe ostaje nepromijenjena.	CRD, čl. 133.	17. 8. 2017.	Najmanje jednom u dvije godine
		2020.	Odlukom (NN, br. 144/2020.) određena je jedinstvena stopa ZS (ssr) u visini od 1,5% ukupnog iznosa izloženosti. Od kraja 2020. godine sve kreditne institucije sa sjedištem u RH dužne su održavati stopu ovoga zaštitnog sloja u visini od 1,5%	CRD V, čl. 133.	29. 12. 2020.	Najmanje jednom u dvije godine
Ponderi rizika za izloženosti osigurane hipotekom na stambenim nekretninama	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	Strože definiranje stambenih nekretnina za primjenu povlaštenih pondera rizika (npr. vlasnik ne može imati više od dvije stambene nekretnine, izuzimaju se kuće za odmor, potreba uvođenja kategorije stambenih objekata u kojima stanuju vlasnici ili najmpoprnci).	CRR, čl. 124., 125.	1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka
		2024.	U skladu s izmjenama Uredbe o kapitalnim zahtjevima (tzv. CRR3), prilagođeni su kriteriji za primjenu povlaštenog pondera rizika na izloženosti osigurane stambenim nekretninama. Stroža definicija stambene nekretnine za primjenu povlaštenog pondera rizika sada podrazumijeva da korisnik kredita nema više od dvije nekretnine te da nekretnina kojom se osigurava izloženost nije kuća za odmor.	CRR, čl. 124., 125.	1. 1. 2025.	Diskrecijska odluka
Ponderi rizika za izloženosti osigurane hipotekom na poslovnim nekretninama	Smanjenje i sprječavanje pretjerane ročne neusklađenosti i tržišne nelikvidnosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	HNB je izdao preporuku bankama (pravno neobvezujuća mjera) o izbjegavanju uporabe pondera rizika od 50% za izloženosti osigurane poslovnim nekretninama u uvjetima niske tržišne likvidnosti.	CRR, čl. 124., 126.	1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka
		2016.	Odluka o višim ponderima rizika za izloženosti osigurane hipotekom na poslovnim nekretninama; ponder rizika 100% (zamjenjuje preporuku HNB-a iz 2014., odnosno efektivno je povećan s 50%)	CRR, čl. 124., 126.	1. 7. 2016.	Diskrecijska odluka
		2024.	U svjetlu izmjena Uredbe o kapitalnim zahtjevima (tzv. CRR3), ukinuta je propisana nacionalna diskrecija u obliku obvezne primjene višeg pondera rizika (100%) na izloženosti osigurane hipotekom na poslovnim nekretninama.	CRR, čl. 124., 126.	1. 1. 2025.	Diskrecijska odluka
Ostale mjere i aktivnosti politike koje provode tijela nadležna za makrobonitetnu politiku, a koje su važne za tu politiku						
Zaštita i podizanje svijesti potrošača	Podizanje svijesti i kreditne sposobnosti dužnika u skladu s Preporukom ESRB/2011/1	2013.	Odluka o sadržaju i obliku u kojem se potrošaču daju informacije prije ugovaranja pojedine bankovne usluge (kreditne institucije obvezne su obavještavati klijente o promjenama kamatnih stopa i valutnom riziku)		1. 1. 2013.	Diskrecijska odluka
		2013.	Izmjena odluke od 1. siječnja 2013. (kreditne institucije bile su obvezne pružati i informacije o povijesnim oscilacijama valute u kojoj je nominiran kredit ili valute uz koju je kredit vezan u odnosu na domaću valutu u proteklih 12 i 60 mjeseci)		1. 7. 2013.	Diskrecijska odluka
Informativna lista ponude potrošačima s ciljem zaštite i podizanja svijesti potrošača	Podizanje svijesti dužnika u skladu s Preporukom ESRB/2011/1 i poticanje cjenovne konkurencije u bankovnom sustavu	2017.	Informativna lista ponude kredita potrošačima, dostupna na mrežnim stranicama HNB-a, donosi sustavan i pretraživ pregled podataka o uvjetima pod kojima banke odobravaju kredite. Informativnom su listom standardne informacije dostupne potrošaču proširene informacijama o kamatnim stopama.		14. 9. 2017.	Diskrecijska odluka
Zaštita i podizanje svijesti potrošača	Pitanja financijske stabilnosti povezana s razinom svijesti dužnika o rizicima	2016.	HNB daje čvrste preporuke (javno) dužnicima da pozorno analiziraju dostupne informacije i dokumentaciju o ponuđenim proizvodima i uslugama prije donošenja konačne odluke, kao što je običaj i u slučaju bilo kojega drugog ugovora.		1. 9. 2016.	Diskrecijska odluka
Preporuka za ublažavanje kamatnoga i kamatno induciranoga kreditnog rizika	Ublažavanje kamatnog rizika u sektoru kućanstava i kamatno induciranoga kreditnog rizika u portfeljima banaka i poticanje konkurencije proizvodima u bankovnom sustavu	2017.	Kreditnim institucijama koje pružaju usluge kreditiranja potrošača preporučuje da svoju paletu kreditnih proizvoda prošire kreditima s fiksnom kamatnom stopom, uz minimiziranje popratnih troškova za potrošače.		26. 9. 2017.	Diskrecijska odluka

Mjera	Primarni cilj	Godina uvođenja	Opis	Temelj za standardne mjere u pravu Unije	Datum aktivacije	Učestalost revizije
Dodatni kriteriji za procjenu kreditne sposobnosti potrošača pri odobravanju stambenih potrošačkih kredita	"Upravljanje kreditnim rizicima kod stambenih potrošačkih kredita u skladu sa Smjernicom EBA-e o procjeni kreditne sposobnosti (EBA/GL/2015/11) te Smjernicom EBA-e o provođenju postupka naplate dospjelih neplaćenih obveza i ovršnog postupka (EBA/GL/2015/12)"	2017.	HNB donosi Odluku o dodatnim kriterijima za procjenu kreditne sposobnosti potrošača te provođenju postupka naplate dospjelih neplaćenih obveza i dobrovoljne namire čiji su obveznici primjene kreditne institucije koje posluju u RH		1. 1. 2018.	Diskrecijska odluka
Preporuka o postupku pri odobravanju nestambenih kredita potrošačima	Pitanja financijske stabilnosti zbog kreditnog rizika u portfeljima stambenih kredita banaka i zaštita potrošača od prekomjernog zaduživanja	2019.	Svim kreditnim institucijama koje pružaju usluge kreditiranja potrošača u Republici Hrvatskoj preporučuje da za sve nestambene kredite potrošačima s izvornim rokom dospijeća jednakim ili većim od 60 mjeseci pri utvrđivanju kreditne sposobnosti potrošača uzimaju u obzir minimalne životne troškove koji ne mogu biti manji od iznosa propisanog zakonom kojim se regulira iznos dijela plaće zaštićenog od ovrhe.		28. 2. 2019.	Diskrecijska odluka
Odluka o prikupljanju podataka o uvjetima kreditiranja potrošača	Stvaranje analitičke podloge za praćenje sistemskog i kreditnog rizika i kalibraciju mjera usmjerenih na korisnike kredita te ispunjavanje zahtjeva iz preporuka ESRB-a o zatvaranju praznina u podacima o nekretninama (ESRB/2016/14 i ESRB/2019/3)	2020.	Uvodi se novi izvještajni sustav, kojim se predviđa mjesečno prikupljanje pojedinačnih podataka o svim novoodobrenim kreditima potrošačima na razini kreditne partije te godišnje prikupljanje podataka o stanjima svih kredita potrošačima na razini kreditne partije. Prikupljeni podaci služit će za analizu i redovito praćenje sistemskog rizika, praćenje kreditnog rizika, kalibraciju makrobonitetnih mjera i po potrebi praćenje postupaka kreditnih institucija kojima su izrečene mjere.		2. 4. 2020.	Diskrecijska odluka
Ostale mjere čiji su efekti od makrobonitetne važnosti						
Izmjene i dopune Zakona o potrošačkom kreditiranju	Pitanja financijske stabilnosti zbog kamatnoga i valutnog rizika	2013.	Za utvrđivanje kamatne stope definirani su fiksni i promjenjivi parametri, čime se ograničuje učinak aprecijacije tečaja na stambene kredite na najviše 20%.		1. 12. 2013.	Diskrecijska odluka
Izmjene i dopune Zakona o potrošačkom kreditiranju	Pitanja financijske stabilnosti zbog kamatnoga i valutnog rizika	2014.	Banke su obvezne obavještavati svoje klijente o tečajnom i kamatnom riziku u pisanom obliku.		1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka
Izmjene i dopune Zakona o potrošačkom kreditiranju	Pitanja financijske stabilnosti zbog valutnog rizika	2015.	Zamrzavanje tečaja CHF/HRK na 6,39		1. 1. 2015.	Diskrecijska odluka
Izmjene i dopune Zakona o potrošačkom kreditiranju	Pitanja financijske stabilnosti zbog valutnog rizika	2015.	Konverzija kredita u švicarskim francima		1. 9. 2015.	Diskrecijska odluka
Zakon o stambenom potrošačkom kreditiranju	Pitanja financijske stabilnosti zbog kamatnoga i valutnog rizika	2017.	Za utvrđivanje promjenjive kamatne stope definirana je struktura kamatne stope kroz referentne promjenjive parametre i fiksni dio stope; za stambene potrošačke kredite u stranoj valuti klijentima je dana mogućnost jednokratne konverzije kredita iz valute u kojoj je kredit nominiran ili za koju je vezan u alternativnu valutu bez dodatnih troškova.		20. 10. 2017.	Diskrecijska odluka
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	Ispunjavanje uvjeta za ulazak u blisku suradnju s ESB-om i pravna podloga za uvođenje zakonski obavezujućih mjera usmjerenih na korisnike kredita	2020.	Detaljnije razradene ovlasti HNB-a u donošenju i provedbi makrobonitetnih mjera među kojima se prvi put izričito navode i mjere usmjerene na korisnike kredita. ESB-u je omogućeno izdavati instrukcije HNB-u ako ocijeni da hrvatska makrobonitetna mjera koja se zasniva na harmoniziranoj europskoj regulativi, a usmjerena je prema kreditnim institucijama, nije dovoljno stroga.		15. 4. 2020. (Neke odredbe stupile su na snagu 1. 10., početkom primjene bli-ske suradnje s ESB-om.)	Diskrecijska odluka
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	Usklađivanje zakonskih odredaba s CRD-om V	2020.	Uređivanje odredaba o zaštitnim slojevima kapitala; podizanje najviše stope ZS (osv), sektorska primjena ZS (ssr), aditivnost ZS (osv) i ZS (ssr), promjene u sustavu notificiranja; određivanje HNB-a kao imenovanog tijela koje procjenjuje primjerenost pondera rizika iz članka 125. stavka 2. ili članka 126. stavka 2. Uredbe (EU) br. 575/2013		29. 12. 2020.	Diskrecijska odluka
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	Prilagodba teksta vezano za ulazak RH u europodručje	2022.	Prilagodba odredaba Zakona vezano za ulazak u europodručje i povezane promjene u ovlastima HNB-a, punopravno članstvo u Jedinstvenom nadzornom mehanizmu i Jedinstvenom sanacijskom mehanizmu.		1. 1. 2023.	Diskrecijska odluka
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	Usklađivanje zakonskih odredaba s pravnom stečevinom EU-a	2024.	Prilagodba odredaba Zakona vezano uz implementaciju direktiva koje uređuju digitalnu operativnu otpornost financijskog sektora, tržišta kriptovalute, pružanje usluga vezanih uz kriptovalutu te zahtjeve koji se odnose na kreditni rizik, rizik prilagodbe kreditnom vrednovanju, operativni rizik, tržišni rizik i minimalnu donju granicu. Usklađivanje odredaba u svrhu pristupanja RH OECD-u. Radi jačanja financijske pismenosti građana RH, uvodi se i obveza kreditnoj instituciji da svake godine dio prihoda od obavljanja svoje djelatnosti izdvaja za financiranje aktivnosti za osnaživanje financijske pismenosti.		21. 12. 2024.	Diskrecijska odluka

Napomena: Popis kratica s objašnjenjima nalazi se na kraju publikacije. Zelenom bojom označene su mjere koje su dodane u odnosu na prethodni broj Makroprudencijalne dijagnostike.
Izvor: HNB

Financijska stabilnost je stanje koje se očituje u nesmetanom i učinkovitom funkcioniranju ukupnoga financijskog sustava u procesima alokacije financijskih resursa, procjene i upravljanja rizicima te izvršavanja plaćanja, kao i u otpornosti financijskog sustava na iznenadne šokove te pridonosenju dugoročno održivome gospodarskom rastu.

Sistemska rizik definira se kao rizik nastupanja događaja koji kroz različite kanale mogu onemogućiti obavljanje financijskih usluga ili rezultirati snažnim porastom njihovih cijena i ugroziti neometano poslovanje većeg dijela financijskog sustava, a stoga negativno djelovati i na realnu gospodarsku aktivnost.

Ranjivost u kontekstu financijske stabilnosti označuje strukturalna obilježja, odnosno slabosti domaćega gospodarstva koje ga mogu činiti manje otpornim na moguće šokove i pojačavati negativne posljedice tih šokova. U publikaciji se analiziraju *rizici* povezani s događajima ili kretanjima čija materijalizacija može rezultirati narušavanjem financijske stabilnosti. Primjerice, zbog visokih omjera javnog i inozemnog duga i BDP-a te visokih potreba za njegovim (re)financiranjem, Hrvatska je vrlo ranjiva s obzirom na moguće promjene financijskih uvjeta i izložena je rizicima promjene kamatnih stopa ili tečaja.

Mjere makrobonitetne politike podrazumijevaju primjenu instrumenata ekonomske politike, a ovisno o specifičnostima rizika i obilježjima njegove materijalizacije mogu biti standardne mjere makroprudencijalne politike. Osim toga, mjere monetarne, mikrobonitetne, fiskalne i drugih politika mogu se također, ako je to potrebno, upotrebljavati u makroprudencijalne svrhe. Isto tako, s obzirom na to da unatoč određenim pravilnostima evolucija sistemskog rizika i njegove posljedice mogu biti teško predvidive u svim svojim manifestacijama, uspješno očuvanje financijske stabilnosti ne zahtijeva samo međuinstitucionalnu suradnju u području njihove koordinacije već po potrebi i oblikovanje dodatnih mjera i pristupa.

Popis kratica

- APN Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama
BDP bruto domaći proizvod
br. broj
CHF švicarski franak
CRD V Direktiva 2013/36/EU o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima
CRR Uredba (EU) br. 575/2013 o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva
CRR3 Uredba (EU) 2024/1623 o kapitalnim zahtjevima
DSTI pokrivenost otplata duga prihodima (engl. *debt-service-to-income ratio*)
DTI omjer ukupnog duga i dohotka (engl. *debt-to-income*)
DZS Državni zavod za statistiku
EBA Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo
EGP Europski gospodarski prostor
engl. engleski
ESB Europska središnja banka
ESRB Europski odbor za sistemske rizike
EU Europska unija
EUR euro
EURIBOR referentna kamatna stopa koja se utvrđuje na europskom međubankarskom tržištu (engl. *Euro Interbank Offered Rate*)
€STR referentna eurska kratkoročna kamatna stopa
GNK gotovinski nenamjenski krediti
HIPC harmonizirani indeks potrošačkih cijena
HNB Hrvatska narodna banka
HRK hrvatska kuna
IRB interni rejting sustavi
LCR koeficijent likvidnosne pokrivenosti (engl. *liquidity coverage ratio*)
LGD ponderi rizika i gubitak zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza (engl. *loss-given-default*)
LTC omjer plasmana i vrijednosti kolaterala (engl. *loan-to-collateral*)
LTD pokrivenost kredita depozitima (engl. *loan-to-deposit ratio*)
LTI pokrivenost kredita prihodima (engl. *loan-to-income ratio*)
LTV pokrivenost kredita vrijednošću kolaterala (engl. *loan-to-value ratio*)
LTV-C trenutačni omjer kredita i vrijednosti nekretnine (engl. *loan-to-value-current*)
mil. milijun
mlrd. milijarda
MREL minimalni zahtjev za regulatorni kapital i prihvatljive obveze (engl. *minimum requirement for own funds and eligible liabilities*)
NN Narodne novine
NPLR udio neprihodonosnih kredita

NRS	nacionalna referentna stopa
NSFR	pokazatelj neto stabilnih izvora financiranja (engl. <i>net stable funding ratio</i>)
OSV	ostale sistemski važne (kreditne institucije)
ROA	prinos na imovinu (engl. <i>return on assets</i>)
ROE	prinos na kapital (engl. <i>return on equity</i>)
p.b.	postotni bod
RH	Republika Hrvatska
SAD	Sjedinjene Američke Države
S&P 500	burzovni indeks na njujorškim burzama vrijednosnih papira
tis.	u tisućama
tr.	tromjesečje
TPU indeks	indeks neizvjesnosti u trgovini (engl. <i>trade policy uncertainty index</i>)
VIX	ponderirani prosjek impliciranih kolebljivosti opcija na indeks S&P 500 u sljedećih 30 dana
WCI	kompozitni indeks (engl. <i>World Composite Index</i>)
WEF	Svjetski ekonomski forum (engl. <i>World Economic Forum</i>)
ZID ZOKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama
ZS (gsv)	zaštitni sloj za globalne sistemski važne institucije (engl. <i>global systemically important institution buffer</i>)
ZS (ok)	zaštitni sloj za očuvanje kapitala (engl. <i>capital conservation buffer</i>)
ZS (osv)	zaštitni sloj za ostale sistemski važne institucije (engl. <i>other systemically important institutions buffer</i>)
ZS (pck)	protuciklički zaštitni sloj (engl. <i>countercyclical capital buffer</i>)
ZS (ssr)	zaštitni sloj za strukturni sistemski rizik (engl. <i>structural systemic risk buffer</i>)

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	Austrija	IT	Italija
BE	Belgija	LI	Lihtenštajn
BG	Bugarska	LT	Litva
CY	Cipar	LU	Luksemburg
CZ	Češka	LV	Letonija
DE	Njemačka	MT	Malta
DK	Danska	NL	Nizozemska
EE	Estonija	NO	Norveška
ES	Španjolska	PL	Poljska
FI	Finska	PT	Portugal
FR	Francuska	RO	Rumunjska
GR	Grčka	SE	Švedska
HR	Hrvatska	SI	Slovenija
HU	Mađarska	SK	Slovačka
IE	Irska	UK	Ujedinjeno Kraljevstvo
IS	Island		

ISSN 2459-8704

